

קונטרס

הבינו

פרשת ויצא
תשפ"ב

שנה ד'
חוברת ט'
גליון 174

שיעורי

הרב שמעון
שפיצער שליט"א

קול הבינני

בארה"ב: 718.686.8300

ארץ ישראל: 072.257.7726

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל גפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב.

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימייל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 053.315.0588
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח הענינים

מדור אמונה ובטחון - שיעור קכ"א

יום ראשון פרשת ויצא - ג' כסלו תשפ"ב

חשוב טוב - יהיה טוב.....ה

פתגם שמקורו קדוש בספרי החסידות | הכללים איך העולם פועל | היסוד הראשון - אי אפשר לסמוך על השגרה | שבירת השגרה מוכרחת המציאות | אשר האלוקים עושה הראה לעולם | היסוד השני - רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום | הטוב בעיניך עשה | היסוד השלישי - דור הולך ודור בא | היסוד הרביעי - יש הנהגה של גבורה בעולם | חייב אדם לדעת איך העולם פועל | שני מצבים הגורמים לחיי צער | המקור היחיד של טוב הוא הקב"ה | להוציא מלבם של תועים | נבלים ברשות התורה | וילכו אחרי ההבל ויהבלו | נפלה הטעות נפלה הסתירה | והבוטח בה' חסד יסובבנו

יום שני פרשת ויצא - ד' כסלו תשפ"ב

חינוך הילדים לאמונה ובטחון כיצד?.....ז

חינוך על-ידי דוגמא אישית | מהלך מחשבתו של בעל הבטחון שונה לגמרי | בין ישראל לעמים | כתלמיד חולק על רבו | חסד לאומים חטאת | חינוך רק על-ידי שינוי מהלך המחשבה העצמי | אי-אפשר לקנות זאת בכסף | מהלך מחשבתו של הגוי | טעותו של השואף להיות מוצלח | בעל בטחון אינו רעב | התבדלות מוחלטת ממחשבת העמים | חינוך - מלאכת מחשבת | והאמין בה ויחשבה לו צדקה

יום שלישי פרשת ויצא - ה' כסלו תשפ"ב

איני דר אלא במקום תורה.....כח

הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה | הצדיק מזכיר מהי יהדות מושלמת | טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף | אין אדם מכניס עצמו למקום סכנה | סיבת הידרדרותו של לוט | שיהא שם שמים מתאהב על ירך | שיבבי מידע ידעי | דרך העולם ליישב הסתירה | המלטה נא | עייקך הדבר תלוי בסביבת האדם | יצירת סביבה של תורה

מדור עיון תפילה

יום רביעי פרשת תולדות - כ"ח מרחשון תשפ"ב

עבודת המתפלל להיכנס לעולם התפילה.....לה

רוח נכון חדש בקרבי | בריה חדשה | מערכת הכללים של העולם הזה | מעבר משייבה ליישיבה | כל המקבל עליו עול תורה | בישיבה של מטה ובישיבה של מעלה | על דעת כן אני עושה | קבלת עול התפילה | הכנה לתפילה מעכבת | החזו"א - התייגע בתפילה כמו

הסוגיות הקשות שבתורה | הקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים | כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני | רע מעללים | יגעת ומצאת תאמין

מדור שבת קודש

סעודת השבת היא זמן של ימין מקרבת בלבד.....מד

האדם מתרצה עם בניו ועם בני ביתו | צהלתו בפניו | קדושה אינה נקנית בכפייה | משתעשעין עם התינוקות | הקושי בלימוד חדש גורם למתיחות | לכל זמן ועת לכל חפץ | האב שנפטר (נאסר) מן החינוך | גם ענוש לא טוב | כוחה של ימין מקרבת | כוחו של פארברענגען | כל ערום יעשה בדעת

מדור הילולא דצדיקיא

ערב שבת קודש פרשת תולדות - ד' כסלו תשפ"א

הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זיע"א.....נא

עינים פקוחות | ואני תפילתי לך עת רצון | ויראו מגשת אליך | בעלי העגלות חוזרים בתשובה | וכל בניך לימודי ה' | כבן המתחטא אצל אביו

מדור אמונה ובטחון

שיעור ק"כ

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור אמונה ובטחון

יום ראשון פרשת ויצא - ג' כסלו תשפ"ב

חשוב טוב - יהיה טוב

שאלו רבים: איך דבר זה עולה בקנה אחד עם הפתגם: "טראכט גוט וועט זיין גוט", שפירושו שעל האדם לחשוב שהקב"ה יעזור לו והכל יהיה בסדר, הוא ובניו יהיו בריאים ויהיה להם פרנסה בהרחבה, ולא רק בשביל להיות שמחים ולחזק את הבטחון בה', אלא גם מפני שיש לכך כוח, כי המחשבה הטובה ממשכת טובות. הן פתגם זה מסר הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זי"ע א בשם זקיניו ה'צמח צדק' זי"ע א ויסוד זה כתוב בספרי החסידות רבים שכתבו שאמונה היא המשכה, וכן הוא בספה"ק "אוהב ישראל" (פרשת נח) שתמה על מה שאמר

פתגם שמקורו קדוש בספרי החסידות

בשיעור הקודם הזכרנו מדברי ספר הישר לרבינו תם שעל האדם להרגיל את עצמו להבין שבעולם הזה יש דברים הרבה שאין הולכים כפי רצונו, אסונות, קשיים וצרות, ולהיות מוכן לכך, וזה יועיל לו מאוד לקבל את יסוריו באהבה. ויותר מזה כתב שם שכל יום יחשוב: היום יקרה לי כך וכך. וכשרואה האדם שאירע אסון לפלוני, יחשוב: זה יכול לקרות גם לי. וכך אם יראה שלא בא לו אסון זה, יתן הודאה לה', ואם יבוא לו, כבר יהיה מוכן לזה מקודם ויוכל לקבלו באהבה.

א. בשם הרה"ק רבי יחיאל מיכל זי"ע א המגיד מזלאטשוב. וז"ל: ונ"ל דהנה תיבת אמונה יש לו שני פירושים. א', כפשוטו האמנת הדבר שבודאי יהיה כך. ע"ל אמונה מלשון ויהי אומן את הדסה והוא לשון המשכה וגידול כי באמונה יש כח זה שע"י האמונה יומשך הדבר הזה ממקורו ויבוא. היינו ע"י שהוא מאמין בהש"י ובוטח בו באמונה שלימה על שום איזה דבר אז נמשך הדבר ההוא ונבא בשלימות. והנה נח הצדיק בוודאי האמין בשלימות בכל אשר דיבר אליו השי"ת בכל לבבו ובכל נפשו בתמימות כדרכו הטוב מאז ומקדם. אך בדבר זה היה ירא להאמין באמונה שלימה בכל לבבו כי אולי יהיה הוא הגורם להבאת המבול היינו ע"י שלימות אמונתו יומשך בוודאי מזה הבאת המבול. ולא ה' יודע איך ליתן עצות בנפשו מה לעשות. וזהו שפירש"י ז"ל מקטני אמנה היה מאמין ואינו מאמין. ר"ל באמת היה מאמין רק שירא להאמין

זה לא רק טעות בהבנת הסגולה, האם הסגולה של "חשוב טוב, יהיה לך טוב" תעבוד או לא תעבוד, והאסון שבטעות זו אינו רק במה שהאדם יכול להינזק על-ידי שיחשוב ברעות, אלא האסון גדול בהרבה, כי טעות זו יכולה להוביל לטעויות קשות ביסודות האמונה.

נחזור תחילה על דברי הספר הישר ואח"כ נראה את דברי הצדיקים בספריהם, ואז נגלה שלא זו בלבד שאין ביניהם שום סתירה, אלא הם משלימים זה את זה כי שני חלקים נחוצים הם.

הספר הישר נותן לנו עצה שנחוצה כל-כך למי שנמצא כאן בעולם. כשהאדם נמצא בזה העולם אחד מהדברים הנחוצים לו ביותר לדעת הוא מה הם הכללים בעולם, איך העולם פועל, כי אם ייכנס האדם למקום ולא יידע מה הם הכללים שם, יעשה טעויות רבות ותהיה לו עגמת נפש מרובה ובוודאי לא יצליח לעשות מה שמוטל עליו.

היסוד הראשון - אי אפשר לסמוך על השגרה

מלמדנו הספר הישר כמה דברים בביאור כללי זה העולם: א. המתהלך בזה העולם, הוא מתרגל לשגרה, דברים זורמים, כל יום החמה זורחת במזרח ושוקעת במערב, ברוך ה'. אין האדם קם בבוקר עם פחד שמא היום לא תזרח השמש. האדם הולך כל יום מביתו לבית הכנסת, ורואה כל יום אותה תמונה,

רש"י (נח ז, ז) על נח שלא נכנס לתיבה עד שלא דחפוהו המים כי היה מקטני אמנה, האמין ולא האמין, **היתכן לומר על נח שלא האמין אחר ששמע מפי ה' שהוא עתיד להביא מבול לעולם** ובציוויו בנה תיבה במשך מאה ועשרים שנה והזהיר את כולם שעתיד לבוא מבול לעולם! והשיב שנח **ידע שאם יאמין שיבוא מבול, אמונתו תמשיך את המבול** ולא יוכלו להינצל, לכן **התאמץ שלא להאמין באמונה שלמה**.

וכן הוא בספה"ק "נועם אלימלך" (ראה) בפירוש הפסוק "זכר רב טובך יביעו", **כשהאדם מזכיר את רב טובו של השי"ת, יביעו - הטובות מתחילות לנבוע**. יסוד גדול הוא, חשוב טוב! דבר טוב! ולכאורה אין כל זה מתאים לדברי הספר הישר, כי שם הוא אומר: תחשוב על כל האסונות שיכולים לבוא לעולם, והעלה בדמיונך איך הם פוקדים אותך ותצפה שיבואו אליך בזה היום. ולפי ספרי הצדיקים הנ"ל אין הדבר ראוי לכאורה, כי החשוב ברע יכול ח"ו להמשיך על עצמו רע, והוא מסוגיית אל תפתח פה לשון.

הכללים איך העולם פועל

אכן סוגיא גדולה היא שנחוץ מאוד ללבנה, בפרט באשר רבים טועים בה מפני שאין רואים את דברי הצדיקים בפנים ורק שומעים חצאי דברים, וכשטועים בזה, הרי טועים ביסודי הדת.

בשלימות שהשי"ת יביא המבול כי אולי יהיה הוא הגורם לזה וכנ"ל. עד שדחקהו המים כו' והבן היטב. ודפח"ה ע"כ בשם הרב ז"ל.

למה נראה לך שתשיג אישורי בניה כה מהר? לא, כי אמרו לי שרק צריך לגשת לפקיד פלוני... אה, בסדר! יש לך חלום מתוק. אם תקבל את האישורים תוך שנתיים זה גם יהיה נס... ככה זה בתחום זה, מצפים ויש עגמת נפש, זה כבר נקרא, ויש עוד אסיפה ועוד אסיפה, הוא צריך לחתום ופלוני צריך לחתום, ככה זה הולך.

וכך הוא כשמשפצים דירה. הקבלן אמר לי שעד ששה שבועות הכל יהיה מוכן. לי יש חכמת חיים ואני אומר לך שאין זה ככה. אל תחשוב שבגלל שהוא אמר לך, זה באמת יהיה מוכן. מה זה נקרא? הרי אני צריך לחתן, ובכלל, אני עוזב את הדירה הישנה! אכן כן, יש לך בעיה גדולה, אבל יש לי חכמת חיים ואני יודע שזו המציאות.

שבירת השגרה מוכרחת המציאות

אומר הספר הישר: זהו העולם שברא ה'. אילו היה רוצה היה בורא עולם שהכל מתנהל בו על-פי שגרה בלי שום שינוי, אבל הוא לא רצה כך, הוא בדווקא לא רצה לברוא עולם כזה, וזאת מפני **שרצה לעזור לנו לעלות ולהתעלות, כי עכשיו שאין שום דבר בטוח מצד הבריאה עצמה, האדם מוכרח להיזהר בכל מה שעושה ומדבר, והרי הוא כמי שהולך על נהר קפוא שמגשש ברגליו ונוזהר שלא לדרוך על קרח שבור. ואע"פ שישנם ימים שנראים כזורמים על מי מנוחות, יקרו תמיד מאורעות, פעם במדינה זו ופעם במדינה אחרת ופעם בכל העולם כולו, פעם בדבר קטן ופעם בדבר גדול, אשר יעצרו את שגרת החיים.**

החנויות נפתחות והלחם כבר עומד מוכן למכירה. הכל מתנהל בסדר הגון. ולמען האמת מדובר בדמיון שקרי, והוא זה שגורם לאדם לחשוב שהוא יכול לתכנן את חייו לפי שגרה זו. הוא יכול לרשום בלוח שלו שהוא ייסע לארץ ישראל בסוף חודש שבט, ביום חמישי. הוא יהיה בשבת במקום פלוני, וביום ראשון ישתתף בחתונה פלונית, וביום שני בבוקר ייכנס למעונו של גדול פלוני. אומר הספר הישר: עליך לדעת שאין הדבר כן. אמנם טוב לו לאדם שיש לו סדר מוכן מראש, אבל הוא מוכרח להוסיף אם ירצה ה' כפי שמוסיפים יראי ה' על כל דבר שהיו מתכננים לעשות, וזאת מתוך הכרה שכל תוכנית יכולה להשתנות בין רגע.

והאמת שאפילו מצד חכמת החיים הוא כך. מי שכבר חי כמה שנים בזה העולם ובפרט אם יש לו כבר משפחה גדולה, הלא הוא יודע שבכל עת יכול לקרות משהו בלתי צפוי ולעצור את כל התוכניות. אדם כזה מדבר עם מעט ענווה. הוא מקווה שאם ה' יעזור יוכל ללכת למקום פלוני.

תמיד אפשר לראות את החילוק בין מי שאין לו עדיין נסיון חיים למי שיש לו כבר נסיון כזה. ניקח לדוגמא ענין בניית בית, נוכל לשמוע את מי שלא עסק בזה מעולם שאומר: ב"ה כבר קנינו קרקע, אמנם אנו עדיין זקוקים לאישורי בניה, אבל בע"ה תוך כמה שבועות נשיג אותם ונוכל להתחיל לבנות. ומי שיש לו כבר נסיון בזה, שואל: אה, נראה לך שתוך כמה שבועות אתה מתחיל לבנות. מה חשבונך?

כדי שלא יהיה לאדם במה לבטוח, ובכל רגע נתון יידע שיכול להיות שכן ויכול להיות שלא. בוודאי אין זה אומר שהאדם צריך להיות מפוזר ומפורד ושלא יידע מה יעשה בשעה הקרובה. בוודאי צריך האדם לתכנן מה לעשות, אבל הדבר צריך להיות אצלו חושיי, שאי אפשר לדעת מה יקרה.

זהו הדבר הראשון שהספר הישר מלמד אותנו. **כשאתה רואה את שגרת החיים, אל תרמה את עצמך שהיא חזקה כל-כך כפי שנדמה לך.** היא איננה חזקה כל-כך. **ואל תהיה מופתע כשתראה שהיא נעצרת. תזכור שכך העולם מתנהג מאז ששת ימי בראשית, והכל בכדי שהאדם לא יבטח בסדר העולם.**

היסוד השני - רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום

הדבר השני שהספר הישר מלמדנו: אתה מתכנן לאן אתה רוצה להגיע בחיך, בשבוע זה ובשבוע הבא, בחודש הזה ובחודש הבא, תוכניות פיננסיות ותוכניות משפחתיות, ותוכניות בהתעלות רוחנית. **הרי אין אתה יודע אם אלו הן תוכניותיו של הקב"ה בשבילך.** הלא **להקב"ה יש תוכניות מושלמות בשבילך כדי להביאך לתכליתך ולהצלחתך.** על האדם לדעת מראש שדברים ישתנו לו לאורך כל הדרך גם מהסיבה הזאת, **מפני שהקב"ה ירצה לעזור לו להגיע לתכליתו ולמנוע אותו מלתעות בדרך.**

ואין אנו מדברים עכשיו על יסורים וצרות, אם כי הספר הישר מדבר גם

הדבר נפלא ורבינו **בעל חובת הלבבות** עצמו מזכיר אותו. יכולים לראות אנשים בעלי עסקים שיושבים על כסף רב כעכברא דשכיב על דיגרי ונדמה לכולם שהכל זורם אצלם על מי מנוחות, וכשנעקוב אחריהם נראה שאצל כל אחד מהם בלי יוצא מן הכלל, פתאום ביום בהיר אחד קורה להם דבר מה שגורם לעסק שלהם להיתקע, והנה הם צריכים להתחיל להשתמש בכספי החסכוניות שלו. הצרות מתחילות. וזה גורם להם שבטחונם שהיה להם בממונם יתערער עליהם.

אשר האלוקים עושה הראה לעולם

כעת יצא לי לדבר עם אחד שמוכר מחשבים, עשרות אלפי מחשבים לסיטונאים. כפי מה שנראה לעין, עשירות מופלגת מובטחת לו, שהרי דבר הוא שיש בו צורך למיליארדי אנשים בעולם, והנה בגלל הקורונה נוצר מחסור בחלקים מסויימים והכל נתקע. שאלתי אותו: כמה זמן זה יקח? מתי יגיעו חדשים? אמר לי: לדעת המומחים כמה שנים. ביום בהיר אחר, אין לו מה למכור. אין מה לקבל ואין מה למכור. אצל כל עשיר הוא כך. כל אלה שעסקיהם היו קשורים לתיירות, כגון בתי מלון וסוכני נסיעות, מרגע אחד למשנהו, עסקיהם קרסו. עוד חודש ועוד חודש והעסקים קרסו. אף אחד לא היה יכול להעלות כזאת על הדעת, אבל כולם ראו שכך הוא.

כך הוא אצל כל אחד, חוץ ממי שהקב"ה משלם על פניו להאבידו, כי ככוונה תחילה ברא הקב"ה בריאה כזו

יכול ליתנו לי ושכל חיותי תלויה בו, ורק אז אני יכול לקבל את השפע דרך עסק זה שאני עוסק בו. ולכן כשיש ליהודי צרה, הוא מקבל את הצרה, והיינו שיודע שזה הדבר הטוב ביותר בשבילו ברגע זה, ויחד עם כן הוא מאמין שהקב"ה רוצה שיתפלל אליו לישועה, ואין זה סותר כלל את האמונה שזה הטוב ביותר בשבילו, כי ההוא מאמין שהטובה היא במה שהוא צריך להתפלל ולהתקרב אל ה', ושמסיבה זו הקב"ה הביא לו את הצורה כי הוא מתאוה לתפילתו, וכשיתפלל יושיע אותו. וכך יאמר: תודה לך ה' על שהבאתי לי את הצרה שעוררה אותי להתפלל, כי התפילה טובה בשבילי, וכשאתפלל תושיע אותי.

ואמנם יחד עם כן האדם מבין שיש צד אחר, והוא שאין הדבר מיועד לו מן השמים, והרי הוא מקבל מצב זה כי אפשר שיש לו להקב"ה תוכנית אחרת בשבילו. ואין זה אומר שלא יתפלל, אלא יתפלל ויזכור בשעת התפילה שבסוף הדבר תלוי אם הקב"ה יתן את חתימתו, והטוב בעיניך עשה. אני עבד להקב"ה, ואם הקב"ה לא ירצה, אף אני איני רוצה.

זהו הדבר השני שהספר הישר מלמדנו, שהגם שהמהלך הוא שהאדם צריך לעשות תוכניות, כגון לתכנן לסיים את המסכתא, עם כל זה "והטוב בעיניך עשה", שהרי איני יודע מה יולד יום. אין זה אומר שלא אכין את עצמי, אלא שאכין את עצמי נפשית שיתכן שהכל יתקע, וכמו שהיו רבים שקיבלו על עצמם בקול רעש גדול בחודש טבת שנת

עליהם כפי שנראה בע"ה. אבל כעת אנו לומדים מהספר הישר דבר פשוט: בכל תוכנית שאתה עושה, יתכן שאתה מכוון ויתכן שאינך מכוון. ראו נא כמה פעמים יש שהאדם משלם ליועץ שיכין לו תוכנית, כגון תוכנית בעסקים או תוכנית לבניית דירה. היועץ משקיע בתוכנית שבוע שלם, ולאחר שהלה רואה אותה, הוא אומר: לא, זה אינו בשבילי. אולי אשלם לך על הטרחה, אבל לא זה מה שרציתי. רציתי משהו אחר לגמרי. מעשים שבכל יום הוא. הקב"ה מנהל את הבריאה ויש לו תוכנית לכל אחד ואחד. ובכן האדם חי בישוב הדעת, הוא מכין את עצמו לעשות כך ולעשות כך, אך על כל דבר הוא מוסיף ואומר: אם הקב"ה מסכים, אם אני מקבל את החותמת של הקב"ה. ככה זה הולך. כל מי שיש לו עסק יודע שמותר ליצור תוכנית, צריך ליצור תוכנית, אך צריך את החתימה למטה.

הטוב בעיניך עשה

באופן זה היהודי חי. אפילו כשהוא מתפלל, מותר לו והוא אף מחויב להתפלל שיצליח בדבר זה שהוא עוסק בו ושתיכנס בו הברכה, אבל לאחר מכן עליו להוסיף כמו שכתב בספר העיקרים (מאמר ד, כד): "והטוב בעיניך עשה". אינני יודע חשבונות שמים, אך היות שהקב"ה הכניס אותי בעולם העשייה ולפי ראות עיני דבר זה נכון בשבילי לעסוק בו, אני מתפלל עליו, שהרי מסתבר מאוד שהקב"ה רוצה ליתן לי דבר זה, אך הוא ממתין שאתפלל אליו, כי כשאני מתפלל אני זוכר שרק הוא

מוקדם מן הרגיל, כי צריכה היתה להיות בעולם בשביל איזה תיקון לזמן קצר בלבד, ואז היא מסתלקת מן העולם.

הספר הישר מלמד **שעל האדם להזכיר זאת לעצמו שוב ושוב**. אין די במה ששמע זאת לפני שנים הרבה. הוא צריך לחיות עם זה. ואין הפירוש שהוא יושב בבית הקברות או שהוא שרוי בעצבות, אלא **שהוא מבין שזוהי מציאות הדבר**. דומה הדבר למי שנמצא בקרבת אדם מסוים אשר יודע עליו שמדי פעם הוא מתפרץ בכעסו, כי מחמת ידיעתו המוקדמת הוא מצפה לכך, ואין זה אומר שהוא בהול וחי בפחד גדול שמא עכשיו זה יקרה. לא, הוא כבר מבין זאת, הוא חי עם הידיעה כדבר פשוט. אומר הספר הישר: **אתה מוכרח לחיות עם הידיעה**, לא כדי לחיות בפחד, אלא **כדי שסדרי הבריאה יהיו ברורים אצלך, וממילא תוכל לפעול באופן שתגיע להצלחה**, כי הא"ב של הצלחה הוא שיוודעים איך העולם פועל.

היסוד הרביעי - יש הנהגה של גבורה בעולם

הדבר הרביעי שנזכר בדבר הספר הישר הוא המושג שדובר עליו בשיעור הראשון מסדרת השיעורים על קבלת יסורים באהבה, הוא שכפי שיש הנהגה של חסד ורחמים, כך יש הנהגה של גבורות שהיא צמצום החסד והשפע, וזה יכול לגרום למחסור בפרנסה או לחולי. ונמצא שכל מקרה של יסורים שיש בעולם, הוא לא רק מפני שזה שונה מהתוכנית או מפני שיש להקב"ה

תש"פ ללמוד דף היומי. מסכת ברכות עוד למדו, וכיון שהגיעה מסכת שבת, נשדדו מערכות העולם. לא ידעת כשקיבלת על עצמך סודרי העולם יתהפכו. כמו כן הוא בכל דבר.

וזהו מה דאיתא במסכת **סנהדרין** (כו, ב) "מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה" ופירש **רש"י** באחד הפירושים, **שמי שחושב שהוא עתיד לסיים כך וכך דפים, הרי זה מועיל לקלקל את תוכניתו שלא יצליח לסיים**. והבנת הדבר, כי אם אתה בטוח כל-כך שתסיים, סימן הוא שאתה **בוטח בתוכניותיך ונמצא שעובת את הקב"ה**. כך הוא בכל דבר, האדם עושה את מה שנראה לו הדבר הנכון, והוא זוכר שהוא בידיו של הקב"ה. זהו הדבר השני שהספר הישר מלמדנו בענין סדר פעולת העולם.

היסוד השלישי - דור הולך ודור בא

והדבר השלישי שהספר הישר מלמדנו שצריך לזכור אותו, הוא **שכאשר הנשמה מסיימת את תפקידה, היא חוזרת למקום שממנו באה**. יש מיתה בעולם, זוהי מציאות העולם. הן וודאי כשזה בא, מתעוררים רגשות של אבלות, כי האדם מרגיש, אבל **האדם יודע שזהו סדר העולם**. צריך לזכור זאת. כשאמרו "יזכיר לו יום המיתה" לא התכוונו להפחיד, אלא התכוונו לדבר באופן מציאותי, צריך שתדע מהי מציאות העולם. אין חיים כאן לנצח. בוודאי מתפללים לאריכות ימים ושנים, אך האדם יודע שמאז חטא אדם הראשון יש סדר של מיתה, וממילא הוא מבין שיש מי שנשמתו מגיעה לתכליתה

לו בכל עת ובכל זמן חיי צער, אך ורק מפני שאינו יודע איך הדבר פועל.

אפשר לדמות זאת למי שבא לנסוע במטוס, שאם כבר נסע בעבר כמה פעמים, אין לו ציפיות גדולות, הוא קונה את המקום בלי לברר היכן הוא והאם הוא ליד החלון וכדו', מה שנמצא בראש מעייניו הוא רק להגיע ליעדו. הוא קונה וממשיך הלאה. הוא נהנה מעצם זה שהוא יכול לעלות על המטוס ואינו חושב בכלל להנעים לעצמו את הנסיעה. הוא עולה על המטוס ורואה שהמקום שלו הוא מספר 59. כשמגיע למושב מספר 59 הוא שואל: זה המקום שלי? אה, אני מבין. לוקח לו כמה רגעים עד שהוא קולט שזה הולך להיות המצב שלו במשך כל הנסיעה, אבל הוא מבין שככה זה הולך. הוא מתיישב וממתין לקראת הבאות. אין הוא יודע אם יקבל אוכל כשר אם לא, כי הזמין את המקום ברגע אחרון, אבל הוא נוסע על דעת זה, הוא יודע שכל מה שיהיה, יהיה טוב. ואם יראה האיש שהמושב לידו ריק, הלא הוא נעשה מלא שמחה. בדרך כלל תראו אדם כזה מיד ביורדו מהמטוס מתקשר לבני משפחתו ומודיע להם בהתרגשות: ברוך ה' הנסיעה היתה מעבר לציפיות, המושב לידי היה ריק, יכול הייתי לנוח, יכול הייתי ללמוד, זה היה הפלא ופלא.

שני מצבים הגורמים לחיי צער

זהו מצבו של מי שאינו מכיר את מציאות הנהגת הדברים. יש שני מצבים שבהם יכול האדם להרגיש את הצער באופן חזק מאוד, **האחד כשאינו מכיר**

חשבונות, אלא הקב"ה לכתחילה סידר את הבריאה באופן זה, בראשית ברא אלוקים, עולם של צמצומים. זה עולם כזה.

וכבר נתבאר שם שבשורשו הוא טוב אע"פ שבאים על ידו יסורים, כי זה **מסייע לאדם להיכנע, וכשהוא נכנע הוא נעשה כלי לקבלת יותר טוב**, ואם כן מבין האדם **שככל שהיסורים גדולים יותר, כך יש בכוחם לעשותו כלי לקבלת מידה יותר מרובה של טוב**. וכשהאדם מקבל את היסורים באהבה, והיינו שהוא אומר: אני מאמין שהקב"ה הביאם לי והוא יודע שהוא טוב בשבילי, ואם אמנם אינני מבין מדוע, אני מאמין שבשורשו זה טוב. אני יודע שהקב"ה מתנהג בהנהגה זו עם העולם בכלל, וכעת הוא מתנהג עמי בפרט בהנהגה זו, **ואני נותן לו הודיה על כך** - אני מודה לך ה', והגם שקשה לי עכשיו, אני יודע שזה טוב. אינני מכיר את כל החשבונות למה זה טוב, אבל **חשבון זה אני יודע, שהיסורים גורמים לי לראות שאיני יכול לעשות כלום לבד**, ואני רואה כמה **אני צריך לישועת ה'**, וכן **אני יודע שחטאתי והיסורים מגיעים לי**, ואם כן **הוא טוב גם מצד זה, כי היסורים ממרקים את חטאיי**.

חייב אדם לדעת איך העולם פועל

עד כאן הבאנו את היסודות שהספר הישר לימדנו בנוגע לסדר הנהגת העולם, כי כל אדם צריך שיידע בבואו לעולם הזה שזוהי המציאות של העולם. אם לא יבין האדם את אופן הנהגת העולם, יהיו

שיכניס האדם את עצמו למצב של פחד ורוע, אלא כוונת הדברים שיזכור היכן הוא חי. גם תורת החסידות מסכים שיש מציאות כזו בעולם שאין בני אדם חיים לנצח. הן אמת שתורת החסידות מלמדת אותנו שיזכיר לו יום המיתה צריך לבוא באחרונה, כי האדם צריך להיות בשמחה, אך סוף דבר, על האדם להבין את המציאות, שיבין שככה זה פועל. והרי זה כאם וילד שהולכים לעבור ליד כלב והאם מכינה אותו שיידע שהכלב הולך לנבוח, אבל אינו עושה כלום שכן הוא קשור בשרשרת. היא הפחידה אותו בכך? לא, היא לא הפחידה אותו, היא רק גילתה לו את מציאות הדברים.

המקור היחיד של טוב הוא הקב"ה

הרחבנו בזה הרבה כדי להטמיע את הדברים, כי אנו צריכים לחיות עם הכרת המציאות כדברי הספר הישר. ועכשיו נבוא אל החלק השני: **האדם יודע שהקב"ה הוא מקור הטוב ושם יתדבק בו יהיה לו טוב**, ואם יתרחק ממנו, ירחיק ממנו הטוב, כי אין מקור אחר לטוב. **טוב וכל מה שכלול בו, גשמיות, רוחניות, מה שמרגישים ומה שיהיה בעולם הבא.** כשאומרים שהקב"ה עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, פירושו שאין יכול לבוא אלי טוב משום מקום אחר. ובכן איך יכול האדם להתדבק בה' והרי אש אוכלת הוא? התשובה היא על ידי שיתדבק בתורה. כשהאדם שומע למה שכתוב בתורה, הוא בא מתוך לקרבת אלוקים, וכיון שיש לו קרבת אלוקים, טוב לו, כמו שכתוב (תהילים עג, כח) קרבת אלוקים לי טוב.

איך הדבר פועל. אמרו לו שיקבל מקום ישיבה, וכי צריך היה להעלות בדעתו שמדובר במושב כזה שצריך משנה מיוחדת ללמד עליו שהוא מקבל טומאה?! אתה גורמלי? אני הולך לשבת על המקום הזה 12 שעות?! ומי מדבר אם היושב לצדו הוא אדם מרוחק מן התורה והמצוות וכדו'. חיי צער יש לו. הוא לא ידע שצריך לעטות מסכה במשך כל הנסיעה. איזה צער!

המצב השני הוא כאשר האדם הוסיף במחיר כדי שיוכל לשבת במושב יותר מרווח ובמקום יותר טוב, אך עדיין אינו יודע מי עתיד לישב לצדו, והרי יתכן שלצידו יישב מי שיפריע לו במשך כל הנסיעה, וכן יתכן שמאחוריו יישב ילד קטן ויבעט במשענתו מאחור, או שתשב שם משפחה שלמה שתורעיש במשך כל הנסיעה. **אם האדם החליט שהוא שולט במצב ושיעשה הכל כדי שיהיה לו נוח, יחיה ללא ספק חיי צער.**

אלו הם שני המצבים הגורמים לאדם לחיות חיי צער, או מפני שאינו יודע איך הדבר פועל או מפני שהוא חושב שהוא שולט במצב. וזה בעצם מקיף את דברי הספר הישר. **אם יש לאדם טעות באחת מארבעת הדברים שהובאו לעיל, יהיו לו בהכרח חיי צער.** והיינו שאינו זוכר שלהקב"ה יש תוכנית יותר טובה עבורו מהתוכנית שלו, או שיש הנהגה שהקב"ה רוצה להכניע בה את האדם והיא טובה בשבילו, אם זה לא יקרה היום זה יקרה מחר, בוודאי יקרו דברים שיביאוהו לידי הכנעה. או שאינו זוכר שאין האדם חיי לנצח. וכאמור, אין כוונת הספר הישר

בנוי על דבר אחד. כשהאדם מתבונן בטובו של הקב"ה הוא עוסק במצוה, כי יש מצוה שיאמין האדם שהקב"ה מטיב בכל עת, טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו. חלק מהתורה הוא ועל האדם להאמין וללמוד את זה. כשהאדם מעלה במחשבתו שהקב"ה הוא טוב ומטיב ויטיב עמו, לא שהאדם חושב שמה שהוא עצמו רוצה זה מה שיהיה, כי כשהאדם משקיע כל מחשבתו בכך, אינו מקיים בזה שום מצוה, וכשאינו מצוה, אין לו שום כוח.

כשהאדם מדמיין ומצייר במחשבתו שישגי משהו, השאלה צריכה להיות אליו: זה הקב"ה? אתה יכול לומר לי איזו מצוה היא? אין מצוה כזו שהאדם יאמין שיתקיים מה שהוא רוצה. יש מצוה שיאמין שמה שהקב"ה אמר שיהיה זה מה שיהיה. מצוה היא לומר גם זו לטובה, כל מה דעביד רחמנא לטב עביד, וכמו שדיברה תורה: וזכרת את כל הטוב. כשהאדם מעמיק במחשבתו שהקב"ה ייטיב עמו באופן גלוי, ולא כפי שהוא עצמו רוצה, אלא כפי שהוא באמת טוב בשבילו, הוא מקיים בזה מצוה. בוודאי הוא מצוה, זה מצוה של ואהבת את ה' אלוקיך, ומוזכר בברכה שלפני ק"ש, הבוחר בעמו ישראל באהבה. הקב"ה אוהב כל יהודי ומטיב לכל יהודי ויטיב גם לי באופן הנעלה ביותר. אם אלך אתו, יהיה לי טוב. הדבר פשוט ביותר ומשם מצוות התמידיות הוא, שהאדם יחשוב כך ויחיה עם זה. זה נקרא לימוד התורה, זה נקרא קיום המצוות, זה נקרא אמונה, זה נקרא תשובה, וזה כולל גם

הבה ונחזור: אין שום אופן לזכות לטוב אמיתי חוץ מההתדבקות בה', ואין שום דרך לברוח מן היסורים חוץ מאשר לפנות אל הקב"ה. אמנם האדם יכול לישון במיטתו או להסיח את דעתו וממילא לא ירגיש כל-כך את היסורים, וכפי שהגוי עושה, אבל הוא לא התקרב על ידי כן לטוב ולא התקדם לשום מקום, אלא שמרוב כאבו ומרירותו הוא שותה יין ומשתכר כדי שלא ירגיש כלום, כי הוא מרגיש שאין בכוחו לסבול את היסורים, ואין לו דרך אחרת לברוח מהם. אך היהודי אינו צריך ללכת לישון ואינו צריך לשתות יין כדי להשתכר, הוא יכול להישאר בתוך המצב ובמלוא הדעת וינוס לתוך זרועותיו של הקב"ה, וכפי הנוסח "הוא נסי ומנוס לי מנת כוסי ביום אקרא".

להוציא מלבם של תועים

דבר זה שידוע לנו שאמונה היא המשכה ושאפשר להמשיך טוב על ידי אמונה, אין לו שום תוחלת בלי אמונה בהקב"ה. צריך להחדיר זאת היטב בעצמות כי לדאבון לב יש רוחות זרות שמשנבות בחוצות, ואנשים מתוך המחנה שלומדים את דברי ההבל מאמינים בהם ומחריבים על ידי כן את יהדותם שלהם ושל אחרים מבני ישראל, באשר הם מתפתים שאפשר לחשוב להאמין ולרצות בלי הקב"ה, רק בגלל שיש כזה כח, וזה יגרום לאדם להביא לעצמו כסף וכל מה שהוא צריך.

טראכט גוט וועט זיין גוט, זכר רב טובך יביעו, אמונה היא המשכה, הכל

לקורס ואני אסביר לך שתחשוב כך וכך במחשבה חזקה מאוד וכך תעשה כסף.

כל התורה בנויה על כך, שהקב"ה אומר לאדם: את הטוב תקבל על ידי שתתדבק בי, רק כך תוכל לקבל את הטוב, אין שום דרך אחרת.

אמנם אין להאשים את כל אותם אנשים טועים כמזידים, כי רבים מהם נחשבים כשוגגים מפני שאחרים מכרו להם את ההבלים בצירוף מראי מקומות. מראי המקומות שלהם ידועים, אבל היכן הוא הקב"ה? איה הוא? אל תביאו לי חלקים קטנים של מאמרי חז"ל בלי לראות את פירושם בספרי חז"ל, שהרי סוף כל סוף צריך שדבריהם יתאימו עם התורה. השאלה אחת היא ועליה צריך להשיב תשובה: יש דרך להגיע אל הטוב בלי הקב"ה? כן או לא? ואז באה השאלה: איך מגיע האדם אל הקב"ה בלי תורה ומצוות?

אכן כפי האמור לעיל, **כשהאדם מזכיר לעצמו שהקב"ה טוב ושבוודאי ייטיב לו, הוא מקיים מצוה דאורייתא. בוודאי יש דבר כזה, אבל הוא צריך להיות ישר ולא עקום.**

וילכו אחרי ההבל ויהבלו

כל אלה יודעים שאין להם באמת את התורה עמהם, ולכן הם מביאים סיפורי מעשיות. פלוני עשה כך והועיל לו, פלוני עשה כך והועיל לו. הרי זו גמרא מפורשת במסכת עבודה זרה (נה, א) ומה יש לנו להיבהל מזה. הגמרא שואלת איך יתכן שאנשים האמינו בע"ז ועבדו להם

האמונה שהקב"ה יכול לעשות הכל ואף גם מה שאינו עולה בדעת בני אדם, ואפילו דבר שנראה כנס הוא יכול לעשות. כן, הקב"ה יכול לעשות הכל. אני מאמין באמונה שלמה שהוא יכול להפך את המצב לטוב.

אבל לקחת דבר זה ולחשוב שהקב"ה בוודאי יעשה את מה שאני רוצה, כי אני סבור שמה שאני חושב הוא טוב בשבילי ואיני יכול לחשוב אחרת, אין זה שום מצוה. אמור לי איזו מצוה היא! ואהבת את ה' אלוקיך? אנכי ה' אלוקיך? איזו מצוה? ואם אינו מצוה, אינו כלום.

נבלים ברשות התורה

הנה אחד ממאמרי חז"ל שאנשים אלו משתמשים בו: "בדרך שאדם רוצה לילך שם מוליכין אותו", ואיך הם מפרשים אותו? אם תרצה לעשות כסף, תצליח לעשות כסף. הלב דואב לראות איך בני אדם נתפסים בשקר. אכן ליצר הרע יש כח עצום וצריך להתפלל הרבה שלא להיתפס ברשתו, ובפרט כשהוא מתלבש באצטלא של תורה וחכמה.

הלא פירוש זה סותר את פרשת והיה אם שמוע ופרשת בחקותי ופרשת כי תבוא ופרשת ראה. הקב"ה דיבר אלינו ואמר: ראה נתתי לפניך את הברכה ואת הקללה ובחרת בחיים. בא האדם ואומר: יש עוד דרך. אל תספר לאף אחד, יש עוד דרך. חשוב הרבה שיהיה לך כסף ויהיה לך כסף. הקב"ה אמר אם שמוע תשמעו אל מצוותי יהיה לך כסף ואם לאו לא יהיה לך. בא אדם זה ואומר: לא, תבוא

ולמצוה ולשמחה של מצוה ולגם זו לטובה, וכדאיתא בזה"ק שכל תרי"ג המצוות הן עצות לנוס על ידן אל הקב"ה, ובכך חייו של יהודי זה יהיו טובים ונעימים מעבר לכל דמיון. **אמונה היא המשכה, יהיה לך טוב, טוב באמת. הברכה תחול עליך, תרגיש קרבת אלוקים, יהיו לך כל מה שהיהודי צריך.**

בני אדם אומרים כך: רצוני להיות בעולם הזה, רצוני לעמוד עם שתי רגליי נעוצות בקרקע ולעשות כסף, וכיון שאני רואה שאיני מצליח, אביא את הקב"ה לכאן, שישלח לכאן את השפע. איזו אמונה היא? איזו דת היא? אומר אדם זה: אם כן החברת עלי עולמי, כי אני חשבתי שאוכל להישאר בעולם הזה ולחשוב טוב וממילא יהיה לי טוב, ועכשיו אתה בא עם דברי הספר הישר שצריך לחשוב שלא יהיה טוב, הלא זה רק יפיל אותי בבור. לא יכול להיות! לא! אצל החסידים לא דגלו בדברי הספר הישר. צריך רק לחשוב טוב. אכן כן, בוודאי זו סתירה גדולה.

אבל כשהאדם יודע איך הדברים פועלים, הלא הוא מבין שהדברים משלימים זה את זה הפלא ופלא. אדרבא! מאחר שהעולם הוא עולם כזה שאין בו על מה לסמוך, לא על התפקיד ולא על המעמד, ולא על הכשרונות ולא על הנסיון. אולי לכמה שנים הללו באמת שימשוהו, אך ברגע אחד הקב"ה לקח ממנו את שכלו ולא נשאר מאומה מכל הצלחתו. זהו העולם הזה. ומה העצה לזה? **העצה היא שיחשוב טוב בדרך התורה והעבודה, דהיינו שיתבטל להקב"ה, ואז**

ונושעו, ומשיבה שהקב"ה עושה זאת **כדי להטעות בני אדם** אחרי הע"ז, ובלשונם: אמר רב, מאי דכתיב: אשר חלק ה' אלוקיך אותם לכל העמים? מלמד שהחליקן בדברים כדי לטורדן מן העולם.

זה על הצד שהסיפורים נכונים, כי גם אם הם נכונים וכי בשביל זה תאמין בדבר זה? במה אתה מאמין? מה זה יועיל לך? איך זה ייטיב לך את חייך? הללו מפתים את האדם: אתה סובל מכך וכך? קנה ספר זה והישועה מובטחת לך. ולעומתם הקב"ה אומר לאדם: אתה רוצה להיחלץ ממצוקתך? בשמחה רבה! אבל לאן אתה פונה? אתה פונה אלי או שאתה פונה לבורות נשברים כאשר היצר הרע מדבר מתוך גרונם.

הדברים פשוטים וברורים למי שמתפשט מנגיעותיו. ומי שנגוע בדבר, והיינו מפני שכבר עבד כך זמן רב וראה תוצאות וכבר לימד לאחרים לעבוד כך, יתפלל אל ה' או יתפללו אחרים עליו שייצא מטעותו. אין עצה אחרת.

נפלה הטעות נפלה הסתירה

נמצא מעתה שדברי הספר הישר ודברי הצדיקים טראכט גוט וועט זיין גוט, משלימים אלו את אלו. **העולם הזה הוא מקום שאין כדאי לבטוח עליו.** מספיק שיהיה לאדם מעט חכמת חיים כדי שיבין שכך היא המציאות. אמנם יחד עם כן על האדם לדעת מה היא המציאות של היהודי החי בעולם הזה ובוטח בהקב"ה ומתדבק בו, והיינו שכל פעם שיש לו איזו צרה, הוא נס לתורה

אם עיוותו, לא קיום שום מצוה במה שחשב טוב.

הבה ונשאל את כל אותם טועים ומטעים למה אינם אומרים שיחשוב האדם שיחיה לנצח ויחיה לנצח? איפה סיפורי המעשיות שלהם? התשובה שאי אפשר, כי אין האדם בעל הבית בעולם ואינו יודע את כל החשבונות של הנהגת העולם.

אברך אחד שאל אותי: אמרת שצריך להאמין שיהיה טוב באופן כללי ולא לחשוב שיהיה כפי שרוצים, ואילו בספר אוהב ישראל כתוב להדיא שאמונה היא המשכה! והמשיך לחזק את טענתו: ומה עם אמונה? וכי אמונה אינה מצוה!?

ובכן **אמונה היא מצוה**, אך מה היא אמונה? שכנע אותי שמה שאתה מתכון היא אמונה! אמונה היא באמת המשכה, אך צריך שתהיה אמונה. **כשיש לאדם אמונה ובטחון, הוא באמת בטל לתוכניתו של הקב"ה, הוא כשהוא בטל אליה, מתקיים בו והבוטח בה' חסד יסובבנו ותמיד טוב לו.** הוא לא יבוא לשאול: חסד יסובבנו פירושו רק זה? ובאמת לא ילך כפי שאני רוצה? הוא לא ישאל כזאת, כי אם כבר טעם את טעם האמונה והבטחון, הלא כבר נכנס לעולם הטוב, וכשהאדם טועם זאת הוא מבין שזה טוב. **הוא מבין שהדברים הללו יביאוהו לידי קרבת אלוקים ואם כן טובים הם.** הוא מבין שהמצב שנקלע בו הוא מהמצבים שעל פיו פועל העולם **והכל הוא רק כדי להועיל לו, וממילא הוא זוכה בטוב.**

בוודאי ייטב לו, כי הקב"ה הוא טוב והעולם הזה אינו טוב, ואם כן אין לו ברירה למיד שנמצא בעולם הזה כי אם להתקשר להקב"ה.

הדבר פשוט, זה מה שכתוב בתורה, ואלמלא אותם אנשים המעוותים את הדברים, לא היינו צריכים לדבר כלל. פתח את החומש ותראה שכך כתוב בו. **עבודת ה' היא לחיות במצב זה כל הזמן.**

והבוטח בה' חסד יסובבנו

ולסיום: בדרך כלל קשה להסביר למי שלא טעם מעודו את טעם האמונה והבטחון מה זה והבוטח בה' חסד יסובבנו. מי שכבר טעם פעם את המציאות האמיתית כאשר נס אל הקב"ה והוטב לו, אין לו שאלות - בטחתי בכל לבי שפלוני יתרפא ובסוף שבק חיים לכל חי. מי שנמצא בפנים אינו שואל את השאלות האלה. טוב לו, מתוק לו, הוא מרגיש קרבת אלוקים ואין לו שום בעיה, כי גם כשהיה לו חולה בתוך ביתו והוא נס אל הקב"ה, הוא הבין שאין הדבר מוכרח שהחולה יתרפא, אלא **האמין שהקב"ה הוא טוב ומטיב ויכול לרפאות את החולה ושמה שהרופא אומר אינו כלום כי הקב"ה הוא כל יכול**, אך יחד עם כן לא היה במצב שלא היה יכול לסבול שהחולה יסתלק מן העולם, הוא לא עיוות את הדבר לחשוב שפירושו שאין שום צד אחר מלבד שהחולה יתרפא. לא, הוא לא עיוות אותו, כי

יום שני פרשת ויצא - ד' כסלו תשפ"ב
בביהמ"ד זכרון שמואל צבי קראלי - וויליאמסבורג

חינוך הילדים לאמונה ובטחון כיצד?

חינוך על-ידי דוגמא אישית

הרמב"ם כתב בפירושו המשניות (ברכות פ"ט) **שעיקר מה שצריך לחנך הוא לאמונה ובטחון**. והאמת שהוא יסוד פשוט כי התורה והמצוות הרי מיועדות לחזק את האדם יותר ויותר באמונה ובטחון, ואם כן כשמחנכים בוודאי צריך לחנך לאמונה ובטחון שהם הנקודה העיקרית. כשמחנכים את הבנים לתורה, הלא רוצים שהתורה תביא אותם לקרבת אלוקים, כשמחנכים אותם לכיבוד אב ואם, הלא רוצים שמתוך כך יזכרו מי ברא אותם ויכירו טוב להקב"ה שברא אותם, וכך כשמחנכים אותם בכל שאר המצוות, כל עבודת החינוך היא להרגיל את הילדים לגדול עם אמונה ובטחון בה'.

ואמנם בזה יש דבר מעניין, הלא כל אחד יודע שכשמחנכים אין מחנכים על ידי דיבור, אלא על ידי עשייה, וכפי שאומרים תדיר בכל דרשה של חינוך: ילדים עושים מה שהם רואים שהוריהם עושים ולא מה שהוריהם אומרים להם לעשות, והדברים עתיקים. אולם כשעוסקים באמונה ובטחון, המציאות שונה, שהרי האמונה היא דבר עמוק שבלב, והבטחון הוא עוד יותר עמוק שהאדם נשען לחלוטין על הקב"ה, ובכך

מי יכול לדעת את האמת בזה, והרי זה טמון עמוק בנפש, ואיך יוכלו הילדים לדעת שהאמונה והבטחון קיימים אצל הוריהם.

אמנם כן, הדברים פשוטים שמדברים על אמונה ובטחון, זהו מה שהיהודי עושה, ובוודאי צריך לעשות זאת, וכבר הסמיכו זאת הצדיקים על הפסוק "האמנתי כי אדבר", ככל שמוסיפים לדבר דיבורי אמונה ובטחון, האמונה והבטחון הולכים ומתחזקים, וכן הוא לפי הכלל שהאדם נפעל לפי פעולותיו, הוא מדבר ובטוח זה משפיע על לבו. אך כשמגיע אל הנקודה של האמונה והבטחון, האם האדם מאמין באמת, האם הוא בוטח בהקב"ה באמת, הלא זהו בינו לבין קונו ואיך יוכלו ההורים לחנך את בניהם לנקודה זו? על ידי דיבור? על ידי שיאמרו להם שצריך להישען על ה' הרי דבר זה לא יביא באמת את התוצאות הרצויות! הילדים הרי רוצים לראות את הוריהם בוטחים באמת על ה'. ובכך צריך ללמוד איך אפשר לקיים את שני הדברים כאחד, מצד אחד שהילדים יתחנכו לנקודה האמיתית של האמונה והבטחון, דהיינו להאמין בה' ולבטוח בו לגמרי, ומצד שני לגרום להם לראות ולחיות זאת ולא רק לשמוע. ולכאורה מדובר באומנות, שהילדים יראו שההורים

לפתחם, וכל אחד מהם צריך לרשום את הסיבות בעד ההצעה ואת הסיבות נגד ההצעה, כשבעל הבטחון יראה את הרשימה של השותף יסתכל עליה בתמחון: באיזה עולם אתה חי? הלא אתה מדבר שטויות והבלים! זה תופס מקום אצלך? זה נחשב אצלך כסיבה שעליה תבסס את החלטתך? איך אתה חושב בכלל?

בעל הבטחון חושב באופן אחר בכל דבר, עד כדי כך שיכול להיווצר מצב שקשה לו להידבר עם בני אדם ואפילו בני אדם חשובים, כי - איננו באותה רמה, אתה יש לך את השיקולים שלך, **ובעיני נראה שכל ההחלטות וכל העניינים צריכים להתקבל על-פי שיקולים אחרים לגמרי**. זוהי הנקודה, מהלך מחשבתו של בעל הבטחון משתנה לגמרי בכל העניינים.

הנה הכל יודעים ומכירים את דברי **הרמב"ן** בספרו **האמונה והבטחון**, **שהאמונה היא העץ והבטחון הוא הפרי היוצא מן העץ**, כי מי שמאמין באמת, בא כתוצאה מכך לבטחון. וכפי שבענין האמונה מבין כל אחד שמצותה כל היום, ואין רגע אחד שהוא יכול לומר עכשיו לא, **במשך עשרים וארבע שעות הוא זוכר וחושב שהקב"ה מנהל את העולם ומשגיח על כל דבר בהשגחה פרטית, כך הבטחון שהוא תוצאת האמונה עוטר את האדם בכל רגע ורגע**.

בין ישראל לעמים

וכשהאדם מבין זאת, הוא מבין עוד דבר, שכאשר הקב"ה קיבץ את בני

מאמינים באמת, ולא רק אומרים שמאמינים.

מהלך מחשבתו של בעל הבטחון שונה לגמרי

ובכן הבה ונלמד את האמונה והבטחון מעוד זווית ראייה כדי שנוכל לקיים אותם טוב יותר. **צדיקים** לימדונו **שמצות הבטחון היא לא שכאשר יבוא איזה מקרה אז יבטח האדם על הקב"ה**, אלא **שעל האדם לעבוד לשנות את כל מהלך מחשבתו עד שיהיה לאיש אחר**. הן ידוע שאין דעות בני האדם שוות, יש חושב כך ויש חושב כך, וכשרוצים למשל לבחור ראש הקהל, אם יש חמישים אנשים בקהילה, יש חמישים ומאתים דעות, כל אחד חושב אחרת. בעל בטחון הוא מי שהצליח לשנות לגמרי את מהלך מחשבתו, והרי מהלך מחשבתו של אדם נוגע לכל יום, כי בכל יום הוא חושב אלפי אלפים מחשבות, אפילו על הדברים הקטנים, הוא מוציא ספר מן הארון, הוא מכין לעצמו כוס תה, וכל שכן כאשר הוא צריך לסדר את ענייניו שאז הוא צריך להחזיק ראש לעשות את הדברים הנכונים ולקבל החלטות, והרי כל יום מקבל האדם החלטות, פעם גדולות יותר, פעם קטנות יותר. **בעל בטחון יש לו מהלך שונה של חשיבה, לכל דבר, לכל דבר ממש**. הדברים שהוא רושם ברשימת המעלות והחסרונות של כל דבר שהוא בא לקבל החלטה בענייניו, שונים לגמרי משאר בני אדם. נניח שיש שני שותפים אחד בעל בטחון ואחד שאינו בעל בטחון וצריכים לקבל החלטה באיזה הצעה שהגיעה

היהדות ניתנה כדי להגיע לקרבת אלוקים, וכדי לשנות את מהלך מחשבתו של האדם - מה חשוב לך ומה אין חשוב לך? מה השאיפה שלך? לאן אתה רוצה להגיע? **היהודי הוא מהות אחרת לגמרי**. זהו **היסוד של אמונה ובטחון שמדבר אל מוח האדם, אל המציאות הבונה את האדם, לא אל מעשיו**. מעשים, הרי הוא יכול לעשות מעשים הרבה, כגון גמילות חסד וכו'. **אמונה ובטחון משנה את עצם האדם** - **לאן הוא רוצה להגיע, לאן הוא שואף, מה היעד שלו**.

כתלמיד חולק על רבו

בווידי הגדול לרבינו ניסים שאומרים בתפילת יו"כ קטן יש כמה שורות שמבטאים דבר זה באופן נפלא, כה נאמר שם: במה אקדם או מה רפואה אבקש, **כבן סורר ומורה הייתי, כעבד מורד על אדוניו, כתלמיד חולק על רבו**, את אשר טהרת טמאתי ואשר טמאת אסרתי, את אשר התרת אסרתי ואשר אסרתי התרתי, את אשר אהבת שנאתי ואשר שנאת אהבתי, את אשר הקלת החמרתי ואשר החמרת הקלתי, את אשר קרבתי ריחקתי ואשר ריחקת קרבתי. והנה כשמתבוננים בזה מתעורר דבר פלא, האדם יכול להתוודות על שנכשל בעבירות, הדבר מובן, וכל אחד הלא מכיר את ההרגשה, נכשלתי, הייתי צריך להיזהר יותר, לא עשיתי את מה שהייתי

ישראל למרגלות הר סיני ונתן להם את תורתו, לא התכוון שימשיכו לחיות כדרכם של כל באי העולם וישלבו את התורה בתוך חייהם, כי הנה מי שאינו מתבונן יכול להעלות בדעתו שכך הוא, הגוי חי את חייו, הוא קם בבוקר, הולך לעבודתו, יש לו משפחה, ולעומתו היהודי אף הוא חי כך, אלא שהוא מוסיף דברים רבים כדי להיות יהודי, לפני שהוא הולך לעבודתו הוא מתפלל, מתפלל כדבעי עם כל ההלכות והדקדוקים, וכשהוא אוכל, הוא מברך תחילה וסוף, ואף בעסקיו הוא מתנהג כראוי ואינו מרמה אנשים ח"ו כי הוא יהודי כשר וירא שמים, וכשהוא חוזר לביתו, הוא נושא בעול עם בני הבית ונותן מה שיכול, ואח"כ הוא הולך לקביעות העתים שלו, הוא מתפלל מנחה במנין וערבית במנין וק"ש שעל המיטה. הן סדר היום כזה הוא הדבר המבורך ביותר שיכול להיות, אבל אם כל זה רק ניתוסף על סדר היום ולא נשתנה בפנים לשנות את מהלך מחשבתו - כאילו כל העולם נוסע על נתיב אחד והוא נוסע על נתיב אחר לגמרי - **אם האדם לא תפס שהקב"ה נתן לנו את תורתו בהר סיני כדי שניסע על נתיב אחר לגמרי, הרי הפסיד את נשמת היהדות**. שכר על המצוות שהוא עושה אמנם יקבל כי אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, אבל כמה גדולה תהיה כאב אכזבתו כאשר ישמע שהפסיד את נשמת היהדות.

ב. רב ניסי אלהרואני ז"ל מגדולי חכמי בבל, בן דורו הקשיש של רב סעדיה גאון. היה סגי נהור ומלומד בניסים, הוצע לו להיות ראש ישיבת סורא וסירב באומרו כי ראש הישיבה הוא נהורא דעלמא והוא חשוכא דעלמא (סדר עולם זוטא). חיבר כמה תפילות וסליחות.

חסד לאומים חטאת

אמרנו 'אומות העולם', אך **צריך לזכור כמה 'גוישקייט' חודר למוחנו.** ואכן כוונתנו לסדר דרך ארץ כפי מה שנראה שהעולם מתנהג. **היהודי בנוי אחרת לגמרי.** אחת מהדוגמאות היותר יפות היא מה שהביאה **הגמרא** בענין חסד, היהודי עושה חסד והגוי עושה חסד, אך חסד לאומים חטאת. הוא אינו כאן בכלל. מדברים בענין הגוי האציל ביותר, לא בענין הגוי המגושם, ועליו דיברו **חז"ל** ואמרו שכל החסדים שהוא עושה אינו אלא להתייהר, הוא רוצה לראות מה ירוויח מזה, איפה יופיע שמו באותיות גדולות, מי ילך לדעת מזה. זהו מהלך חשיבה גויית, המהלך היהודי שונה לגמרי. אם האדם נותן צדקה ועושה חסדים ומחיה נפשות אך מתקשר כל פעם לראות איך שמו מופיע ומה התארים תחילה וסוף, בוודאי יקבל שכר על זה, והרי מקובל **מהבעש"ט הק' שבצדקה וחסד, אפילו שלא לשמה, שכרה הרבה מאוד שהרי סוף כל סוף העני קיבל את מחסורו, אך מסתבר מאוד שזה היה 'גוישע חסד' שהרי מהלך מחשבתו לא נשתנה על ידי כן.** קל לנו להבין זאת כי אנו נמצאים בעולם הזה וכל זמן שלא נשנה את מהלך מחשבתנו הוא לא ישתנה, אבל לכל הפחות עלינו לדעת לאן אנו הולכים ולאן אנו רוצים להגיע. בעל אמונה ובטחון אינו נוסע לשם, הוא אינו מרבה בתורה ובחסד תוך שהוא נוסע על הנתיב הקודם.

צריך לעשות וכו' אבל איזה מין ויודי הוא שהאדם אומר אני מרגיש כתלמיד חולק על רבו? מי הוא זה שמרגיש הרגשה כזו? אני מרגיש שהייתי כתלמיד חולק על רבו?! לא חלקתי, אני פשוט נמצא בזה העולם ויש לי גוף ויש לי מצבים שונים בחיי ולא הכל היה כפי שהיה צריך להיות. כל יהודי עומד ואומר ניהלתי מושב בית דין ובכל מקום שהקב"ה אמר טהור אני אמרתי טמא, בכל מקום שאמר אסור אני אמרתי מותר. היש אדם מן הישוב שמרגיש שזה מספר את הסיפור שלו?!

התשובה היא **שווידי זה הוא על מהלך המחשבה של האדם.** האדם אומר: אין זה רק שזה לא היה כשורה וזה לא היה כשורה, אלא **מתבייש אני לומר שמהלך מחשבתו של הקב"ה הוא באופן אחד ולא תמיד אני חושב כך, פעמים הרבה אני חושב אחרת לגמרי.** דוגמא לדבר: כשאני צריך לסגור שידוך ואני צריך לחשוב למה כן ולמה לא, הגם שיתכן שבסוף הגעתי למסקנא הנכונה לסגור את השידוך כפי רצון הקב"ה, מכל מקום **סיבותיו של הקב"ה היו אחרות משלי,** כי החשבונות שלי היו שטויות והבלים. הקב"ה מדבר בענין מה צריך להיות בראש מעייני האדם מה צריכה להיות צורתו, ואני איני שם בכלל, אני מרגיש שאצלי חשובים דברים אחרים. **האדם מתוודה שלא שינה את מהלך מחשבתו מספיק, לא ביטל את עצמו מספיק להתחיל לנסוע על הנתיב האחר, לא על הנתיב שאומות העולם נוסעים בו.**

שהקב"ה רצה שהאדם עצמו יתעלה על ידי כן, שיתהפך לאיש אחר, שיתהפך לגנותן ושיישאר יהודי כשר וירא שמים גם במקום עבודתו כשמזדמנים לפניו נסיונות. כמו כן ממש לא צוה לנו הקב"ה לחנך בנינו כי אחרת מי יחנך את הדור החדש. הקב"ה יש לו את הדרך לחנך הדור החדש. הוא צוה אותנו לחנכם מפני שהוא רוצה שאנו נתעלה ונתקרב אליו, ואם כן אמר לנו כך: אתה רוצה לחנך לאמונה ובטחון? אין לך דרך אחרת. זה יעבוד רק אם תמסור את עצמך כליל אלי. ואמנם זה יקח זמן, זה הולך לאט, ולכן הקב"ה נותן לאדם אריכות ימים ושנים, עוד מעט ועוד מעט, אין לזה גבול.

אי-אפשר לקנות זאת בכסף

אבל זה דורש מחיר. יש אנשים שאף פעם אינם רוצים ללכת את הדרך הארוכה, ולכן הם מציעים תמיד סכום כסף כדי לקבל את מה שרוצים בדרך הקצרה. אולם יש דברים שאי אפשר לקבל בדרך הקצרה אף לא תמורת מיליון דולר, ואחד מהם הוא החינוך לאמונה ובטחון. אתה רוצה לחנך לאמונה ובטחון? עליך להשתנות לגמרי ורק כך בניך יתחנכו לאמונה ובטחון. ואם האדם אינו מוכן ללכת בדרך ארוכה זו, הרי אינו עובד ה' באמת. יש לו אמנם הארות של בטחון מפעם לפעם, הוא קצת מאמין, אבל כדי שבטחונו יעלה על גדותיו ויהיה כטופח על מנת להטפיח עליו להשתנות לאיש אחר, ועל זה עובדים כל החיים.

חינוך רק על-ידי שינוי מהלך המחשבה העצמי

ומעתה לענין השאלה ששאלנו איך יחנכו את הילדים לאמונה ובטחון הפנימיים, איך יראו את הדוגמא האישית אצל הוריהם, עד שיוכלו לומר אבינו הוא איש מאמין, אבינו הוא בעל בטחון. הרי אפילו הוא מתחזק במצבים קשים, מהיכי תיתי שזה אמת ושזה עמוק בלב. מהלך הדברים הוא שמי שהוא באמת בעל בטחון, פירושו של דבר שמהלך מחשבתו נשתנה. מגיע זמן שכל אחד יכול לראות עליו בחוש שאינו נוסע כאן בכלל. האיש כבר חושב אחרת. פעם כשהיה צעיר לימים הוא היה חושב כך, אז היה מעניין אותו מה הוא אומר ומה פלוני אומר, אך היום כל זה אינו מעניין אותו. והיות שהאמונה והבטחון משנים את מהלך מחשבתו של האדם לגמרי, בוודאי הילדים מרגישים זאת, שהרי הבית נהפך לבית אחר, לבית שמעניין אותו דברים אחרים לגמרי.

זוהי תחילת התשובה איך הקב"ה רצה שנחנך את בנינו באמונה ובטחון. וצריך לזכור שכל המצוות ובכללן מצות החינוך ניתנו לנו רק לתועלתנו. הקב"ה אינו צריך שנעזור לו בחינוך הבנים. כמו שאינו צריך שנעזור לו להביא כסף ולחם לפרנס את המשפחה, והרי אשתך ובניך קרובים אל הקב"ה בדיוק כמוך והקב"ה דואג להם כמו שהוא דואג לך ואינו צריך שתצא לעבוד שמונה שעות ביום כדי להביא להם לחם, אלא

למה הוא רוצה לעשות זאת? מה יהיה לו מזה?

ובכן בעיקר יהיה לו מזה שלושה דברים. הראשון הוא ירגיש **סיפוק**, אני לא סתם עוד אחד שמתהלך בארץ, אני איש עסקים מפורסם. אינך יודע מי אני? לך תבדוק! הוא מרגיש בשביל הסיפוק האישי שעשה משהו בעולם. זה לא חייב להיות גאווה נטו, זה יכול להיות שהוא רוצה להרגיש סיפוק על ידי הקמת מערכות של חסד וכדו', אם כי בוודאי זה יבוא גם עם הרבה גאווה שהרי הוא גוי.

הדבר השני הוא **כבוד**. הגוי אומר מפורש בלי שום בושה שהוא מבקש כבוד, שהרי הוא צריך לנשום, והרי חוץ ממה שיש לו גוף, יש לו גם נפש, והנפש זקוקה לכבוד, וכיון שהוא מרגיש שנפשו זקוקה לכבוד, הוא מוכרח להיות מוצלח – אם לא אהיה מוצלח הרי אהיה שלמזל, איני מוכן להיות שלמזל, ולכן אני מוכן לעבוד קשה מאוד במשך שמונה עשרה שעות ביממה, וכך יהיה לי כבוד רב.

והדבר השלישי הוא **תענוגים**. הגוי רוצה ליהנות בזה העולם, וידוע לו שאם לא יהיה איש מצליח שזה כולל להגדיל את הונו, לא יוכל להרשות לעצמו לממש את תאוותיו.

אלו הם שלושה הדברים שהגוי מבקש כל היום כולו (ובאמת כל נפש מבקשת אותם) סיפוק כבוד ותענוגים, ובשביל זה הוא פועל, הוא משקיע בזה יומם ולילה ומוכן להקריב את כל משפחתו על אשתו וילדיו, כי זהו הנקודה שבשבילה הוא חי, ובשביל

והחדשות הטובות הן שזו הערובה הבטוחה ביותר שלא יבזבז את שנות חייו לריק. הטרגדיה הקשה ביותר היא כאשר האדם חי את חייו ומגלה בסוף שהפסיד את המטרה. איך יכולה להיות טרגדיה קשה מזו אם נודע לו שכל יגיעתו במשך כל ימיו היתה לריק? מאוד כואב הוא דבר כזה, ולכן זיכנו הקב"ה... הן בכל עת הוא עוזר לנו בזה, הוא שולח לנו סימנים וכמו שאמרנו **חז"ל** (ברכות ה, א) הרואה יסורין באין עליו יפשפש במעשיו, אך אחת מהמתנות היקרות ביותר בענין זה, הוא **מצות חינוך הבנים, כי כשיבוא לחנכם לאמונה ובטחון**, יידרש ממנו לא רק לדבר באופן אחר ולא רק להתחזק בעת צרה, אם כי גם זה נחוץ מאוד, אבל זה רק ההתחלה ולא מה שיעלה על הגדות, אלא **יידרש ממנו לשנות לגמרי את מהלך מחשבתו**.

מהלך מחשבתו של הגוי

קעת נבוא להציג ביתר בהירות את שני המהלכים, מהלך מחשבתו של הגוי לעומת מהלך מחשבתו של היהודי, וכך נוכל לראות את החילוק ביניהם.

נתחיל במהלך של אומות העולם, שהוא המהלך הרגיל של רוב בני העולם, הם נולדו כאן ומחפשים לעשות חיים ולהצליח. מה מחפש הגוי? ניקח את הגוי העדין ביותר ונחשוב מה הוא עושה כאן, לאן הוא מבקש להגיע? פשוט מאוד, הוא מבקש להיות איש מצליח. אצל כל אחד לפי סביבתו יש מדדים אחרים להצלחה ולמה שמכונה איש מצליח, אבל זה מה שכל אחד מבקש. לאן הוא רוצה להגיע?

דרור. בוודאי, רק לכבוד שבת ולכבוד יו"ט ורק בסעודת סיום ובשמחת נישואין. עכ"פ הענינים זורמים.

נעבור לעוד מדרגה (אם כי בלתי נעים לדבר מזה, אבל מה נעשה שכך נוכל להציג ביתר בהירות את מהלך המחשבה הגויית): לא רק שיש אצלו תורה וגדולה, לא רק שהוא איש מצליח ובשמחת הבר מצוה לבנו היה סיום גדול של ששה סדרי משנה, יש לו עוד מעלה אחת והיא שיש לו אמונה ובטחון ושם שמים שגור על פיו, שהרי כסף לרוב יש לו, כך שכל פעם שיש איזו צרה, הוא מנדב שיעורים לישועה, ובכלל הלא הוא מנהל את כל מערכת השיעורים של האמונה והבטחון...

בעל בטחון אינו רעב

צריך להבין את הנקודה, **כאשר האדם רוצה לחנך את בניו לאמונה ובטחון אשר בשביל זה צריך שיהיה האמונה והבטחון אצלו טופח על מנת להטפח, לא יתכן שתהיה שאיפתו להיות מוצלח**, זאת למרות שכאשר יהיו לו תאוונות בדרך להצלחה, יחזק את עצמו באמונה ובטחון, ויאמר לעצמו: תראו שהקב"ה יעזור לי. הרי צדיקים אמרו "חשוב טוב - יהיה טוב", ואני עושה את זה.

כשהאדם משתמש במהלך מחשבה זה, אע"פ שהוא מתחזק באמונה ובטחון, הרי הוא נוסע עדיין על הנתיב הישן, **כי סוף כל סוף סיפוקו בא לו מהרגשת כוחי ועוצם ידי ולא מקרבת אלוקים**. מי שהוא בעל בטחון, הקשר שלו עם הקב"ה חזק כל-כך, שהוא כל-כך

הנקודה הוא מוכן לשלם מחיר ככל אשר ישיתו עליו.

טעותו של השואף להיות מוצלח

הטעות הגדולה ביותר שהיהודי יכול לעשות, הוא לקחת סדר חיים כזה ולשבץ בהם דברים רוחניים רק משום שאין טעם, וכי הוא מחפש להיות בעל עבירה?! וכי הוא מחפש לבקש כבוד של גוים?! לא, חס ושלום! הוא אומר רצוני להיות מוצלח, אבל לא מה שנקרא מוצלח אצל הגויים אלא מה שנקרא מוצלח בקרב היהודים. מהלך מחשבה גויית הוא אשר כל יהודי צריך לעבוד לעקרו מן הלב.

שואלים את האדם לאן הוא רוצה להגיע, מה הוא אומר? רצוני להצליח, רצוני להיות עשיר גדול, ואעשה הכל באופנים יהודיים, אהיה תומך תורה נלהב... רשמית זה נקרא לעלוי נשמת אבי, אבל למעשה שמו מופיע גם כן וזה מעוצב עם לוגו מכובד. הוא מגדולי תומכי התורה. וכשבא לענין השידוכים, הוא עושה את השידוכים הנאים ביותר עם בתים של תורה, והקב"ה מלא נחת ממנו. הרי את הכל הוא עושה לשמה בלי שום תערובת סיגים, שהרי מה הקב"ה רוצה אם לא שיקומו דורות נאים ומבורכים. אין מילים עליו, הוא איש מצליח אמיתי, תורה וגדולה במקום אחד.

איזו קליפה היא זו! לא פלא הוא כאשר רואים אותו מתחיל ללכת אחר התענוגים. בהיתר גמור בוודאי. ובכן אדם זה הגיע לשאיפתו, הוא מרגיש סיפוק, יש לו כבוד לרוב (עכ"פ כך הוא סבור) ויש לו תענוגים, הוא נותן לעצמו

ואז מתחיל האדם לחשוב למה אני צריך לחיות בכלל חיים של 'איש מצליח'? איני זקוק לזה. למה צריכים אנשים לדעת מה אני עושה בכלל? **ואז הוא מחנך גם את בניו באופן זה ואינו עושה רעש גדול** כאשר אחד מבניו סיים ששה סדרי משנה שכל העולם יידע. פעמים הרבה האב עושה חשבון שהוא רוצה לחזק את בנו. יש בזה מן האמת, שהרי ילד הוא וצריך ליתן לו להרגיש טוב לפי מדרגתו, אבל צריך להזהר, לפעמים יש שהילד צמא ומה שהוא צריך הוא כוס מים, ובמקום להביא לו כוס מים, מביאים לו משאיות עם משקאות מתוקים. הירגע נא! הוא צריך כוס מים, תביא לו כוס מים. אתה רוצה שבנך ירגיש, בשביל אתה צריך ליתן לו כבוד כזה שכל בני העיר ידברו עליו?! לזה היה צריך?! הלא אתה משחית את נפשו! זה נקרא חינוך לאמונה ובטחון?! הלא אתה מעורר לו את רעבונו ואח"כ כשהילד ירצה לעשות שינוי, לא יוכל, כי כבר התרגל שאלו הם הדברים שמשביעים את רעבונו!

התבדלות מוחלטת ממחשבת העמים

היצר הרע הזה נמצא בכל תחום מתחומי החיים שלנו, ברם כשמתבוננים, הלא הצדיקים היו משקיעים הרבה כל-כך בענין ההתבדלות מן הרע, התבדלות מכוחות הטומאה, מהגויים ומהשקפתם. שלא להתחקות אחר מעשיהם ושלא להתלבש בלבושם, אבל **העיקר של היהודי הוא מהלך חשיבתו. זהו העיקר, שהרי הנשמה שוכנת במוח. צריך בזה**

מרומם ואין חסר לו כלום. בחור בישיבה שמנסה לקבל מחבריו חפניים גדושים של תשומת לב, הלא סימן הוא שאינו מקבל אותה ממקום אחר. כמו כן אם האדם עדיין זקוק לסיפוק חיצוני, סימן הוא שהקשר שלו עם הקב"ה אינו כל כך חזק. **מי שהקשר שלו עם הקב"ה חזק ומרגיש תלוי בו ורואה איך שהקב"ה מקבל את תפילותיו ושאיפתו להגיע לאן שהיהודי צריך להגיע, אינו צריך מאומה.** יש לו סיפוק באופן המושלם ביותר. הוא אינו רעב לכבוד.

יש שמכבדים את האדם בקערה מלאה מאכלי מלכים, והוא מסרב לאכול - הכל בסדר, איני צריך. מפצירים בו שוב ושוב והוא נותר בסירובו. לאנשים מן הצד נדמה שהוא בעל מדרגה גדולה, מסתמא הוא מתענה שני וחמישי. פעמים הרבה אין צריך להגיע לזה, יתכן שהוא פשוט כבר אכל ארוחת ערב ואינו רעב. הוא אינו רעב, תאמינו לו. כמו כן בעניינינו, רואים אחד שמכבדים אותו ואינו צריך. מתחילים לחשוב איך הוא הגיע למדרגה כזו שהכבוד אינו מדבר אליו, אולי הוא התענה ארבעים תעניות, אולי זכה לגילוי אליהו. לא ולא, הוא פשוט אינו רעב. הוא מחזיק אצלו תמיד ספר תהלים קטן ושופך לבו תמיד בפני קונו שיאיר לו ללכת בדרך הנכונה, ומתוך כך הוא נעשה מלא סיפוק. אתה שואל איך יש לו סיפוק. איזו שאלה היא? אם אחד למד שתי דפים גפ"ת בעיון, וכי שאלה היא איך יש לו סיפוק?! אם לומדים ברציפות נעשים מלאים סיפוק ושמחה. **כן הוא הדבר לענין בטחון.**

לרצון ה'. זוהי תכלית התורה והמצוות. התבטלות מוחלטת.

חינוך - מלאכת מחשבת

וכאן אנו מגיעים אל חינוך הבנים. כאשר האדם חושב בדרך הנכונה, הרי הוא מרגיל את עצמו שלא יהיה אכפת לו מה שאחרים אומרים או חושבים, צריך לעשות מה שנכון, צריך לעבוד את ה', אני מדבר אתו, אני קרוב אליו. בשביל זה באתי לעולם. היהודי לא בא לעולם כדי להיות מוצלח. הוא הגיע לעולם כדי לבנות את הקשר שלו עם הקב"ה. הורידו את הנשמה לעולם החושך, ועכשיו בתוך החושך צריך האדם לעבוד את השי"ת יותר ויותר. מי שיש לו נסיון ויודע שכאן הוא יכול להגיע לשברון לב ולמעט קרבת אלוקים, הרי הוא יודע שעכשיו מתקיימת התכלית. הוא יודע שמעט בושה רק תקרב אותו אל המטרה, וממילא אם הזדמנה לו מעט בושה, אין הוא צריך למצוא באיזה ספר דבר חיזוק, אלא הוא קולט במהותו מאחר שהוא נמצא על הנתיב הנכון, שזה למעשה יועיל לו להגיע, שהרי הוא צריך להגיע לקרבת אלוקים - אוהו, זה טוב, זה ממרק אותי. הוא מבין זאת, הוא אינו צריך שיבוא מישהו ויעתיק לו לשון שמצא באיזה ספר. הוא מבין שזה יקרב אותו אל הקב"ה, וממילא הוא מבין שהקב"ה עושה לו רק טוב.

אך כשהאדם שואף להיות מוצלח, כשיבוא לו איזה נסיון שעלול למוטט את הצלחתו - כל העיר הולך לדבר עלי, לא

התבדלות מוחלטת. אמנם אנו צריכים לעבוד על זה, אין אנו מרמים את עצמנו לחשוב שכבר הגענו לשם, אבל אנו צריכים בהירות להסתכל על הדבר ולומר: לא, לא, איני הולך לעשות דברים כאלה, איני רוצה שאנשים ידברו, איני צריך שאנשים יידעו.

לפעמים אנשים מצטרדים לאמור שטוב שאנשים יידעו שתרמו מכספם, כי כך ילמדו מהם. נניח שהצדק אתך, אבל מה אתה מקריב בשביל זה? הלא אתה מקריב את יהדותך! האדם נוסע על הכביש ואומר: יודע אני שאני צריך להגיע לשם בשעה תשע ואני מסתפק אם לעצור למלאות דלק אם לאו. בסוף הוא עוצר, ממלא דלק, ולמעשה הגיע בגלל זה באיחור של ארבע דקות. לא היה לו נעים כל-כך, אבל הוא הסתדר. כזאת אפשר עדיין לשמוע, וכמו כן ביהדות, יש לפעמים שהאדם לא נהג את החומרא הגדולה ביותר, יקח לו יותר זמן להגיע, אבל יגיע. אך יש מי שמסתובב ונוסע בכיוון ההפוך לגמרי, הרי הוא לא יגיע לעולם.

צריך שיהיה ברור, מי שמהלך מחשבתו פועל להגיע אל התואר 'איש מוצלח', אינו נוסע בכיוון הנכון. זה לא ענין של מדרגה או הידור. הוא פשוט נוסע בכיוון ההפוך. ואכן זה דורש מחיר, כי על האדם הבא לעבוד עבודה זו לעקור כל מחשבה שנשתרשה בו. הקב"ה נתן לנו את התורה והמצוות מפני שרצה שנתחיל לחשוב לפי מהלך מרום, לפני כל החלטה נחשוב מה הקב"ה רוצה, זה כן השתדלות או לא השתדלות? הביטול

למדרגה נוספת. הוא מרגיש שהוא הולך בדרך הנכונה ורואה שכל הנסיונות מועילים לו.

והאמין בה ויחשבה לו צדקה

אי אפשר לרמות בענין זה. זה קשה מדי. אינו שייך. הנסיונות קשים מדי עד שיוכל האדם להיות בדרך הבלתי נכונה ושלא יעניין אותו כלום. אי אפשר ואפילו אם יזכור מילים של בטחון. העצה היחידה היא להסתובב, והילדים רואים זאת ומרגישים זאת.

לפני ימים שח לי אחד שהוא מכיר יהודי שבתו שאלה אותו לקראת טיול שיש לה מטעם בבית הספר, האם תלבש את בגדי בית הספר או שתלבש מה שרוצה. שאל אותה אביה: מה לובשות רוב הבנות? אמרה: רוב הבנות לובשות מה שרוצות. אמר לה אביה: אם כן רצוני שתלבשי את בגדי בית הספר, ומפני מה? כי מן הסתם אותן שיבואו עם בגדי בית הספר יתביישו, ואת הלא בחורה פופולארית את, וכשאת תבואי עם בגדים אלו, הללו לא יתביישו.

מהיכן מגיע מהלך מחשבה זו של האב? אני רוצה לדעת מה חשב אתמול עוד לפני שעלה ברעיונו מחשבה זו. ללא ספק הוא נמצא על הנתיב הנכון ומפני כך הוא חושב כך. יש כאלה אלפי מחשבות שאתה רואה על האדם - הוא חושב 'שם', הוא אינו חושב כדרך העולם, והכל עם שמחה ושלוות נפש.

האבות הקדושים היו כך. הם לא התביישו. כל העולם עושה כך ואני עושה

אוכל לעשות שידוכים, צרות צרורות יהיו לי, אם יבוא אליו אחד ויאמר לו בטחון פירושו שהאדם מאמין שהקב"ה עשה זאת ושהוא לטובה, יוכל הלה להכות עליו עם פטיש כדי להכניס לו דברים אלו בראש, וללא הועיל, כי איך יוכל להאמין שהוא לטובה והרי הוא רואה שאינו כן. וכבר ראיתי אחד מסתכל עלי, ואני יודע בוודאות שהפסדתי משרה פלונית כי פלוני דיבר עלי. אולי יתחזק לרבע שעה, לא יותר. הסתכל על השעון, לא יעבור חצי שעה ותראה שכבר הספיק לדבר על כמה וכמה בני אדם. הוא כל-כך ברוגז, כל-כך שבור ורצוף. הוא מאמין שזה לטובה, אבל כמה זמן זה יכול להחזיק מעמד?

אבל אם האדם מכוון להגיע לקרבת אלוקים, הלא הוא מבין מעצמו שזה מועיל לו. בוודאי קשה לו, שהרי הוא בשר ודם. אבל הוא מבין, זה עמוק אצלו, משום שהורגל כבר בזה. הוא הרי מחפש להגיע. ואם כן הוא יכול לעכל את זה, הוא יכול להאמין שזה טוב כי הוא מרגיש שזה טוב. וכך הוא אצלו בכל מיני הנסיונות. אין הוא צריך להתחזק בביטויים השגורים: איננו מבינים חשבונות שמים, איננו יכולים להבין חשבונות שמים, ובוודאי זה טוב. אנו רואים אנשים הרבה כל-כך שדיבורים אלו אינם משפיעים עליהם כלל. אך מי ששרוי בחיים כאלה של חיפוש קרבת אלוקים, זה נכנס אצלו. יתכן שקשה לו, אבל זה נכנס והוא מתמלא שמחה, שהרי הוא רואה - בתחילה הייתי במדרגה אחת של קרבת אלוקים ועכשיו עליתי

לא אם מתחזקים בעת נסיון, אלא האם החיזוק מחזיק ימים ושבועות. זה קשה, נסיונות רבים קשים מאוד, אבל הם רואים עד כמה הבטחון אמיתי. אם הם רואים שהוריהם זורקים מילים של בטחון, אך בד בבד פוערים פיהם על פלוני ועל פלוני ומדברים עליהם רעות ברת יחת דמם, הם מבינים שאין זה אמיתי. ומול זה אי אפשר לעשות מאומה, כי **כל החיזוק שבעולם, לא יוכלו להפוך לקנין אמיתי בלב אילו האדם אינו משתנה**, וזה מה שהקב"ה רוצה, וזוהי הדרך הנכונה שהיהודי חי, והקב"ה משלם שכר רב על זה, וכמו שנאמר על אברהם "והאמין בה" ויחשבה לו צדקה". הקב"ה אמר: אני זוכר זאת, אני הולך להטיב לו כי הלך עמי, הוא לא הלך בדרך העקומה, הוא הלך בדרך הישרה, בדרך המובילה לקרבת אלוקים.

אחרת. קרבת אלוקים. אברהם אבינו מצא את הקב"ה. מה יאמרו אנשים? לא איכפת לי. איזו שמחה היה להם! איזה תענוג! התענוג הגדול ביותר הנובע מקרבת אלוקים. **האדם צריך להבין שאינו מותר כלל על התענוגים במה שהוא מסתובב ומתחיל לנוע על הנתיב המוביל לקרבת אלוקים**, כי הוא מאמין לתורה שמבטיחה שאם ילך האדם עם הקב"ה, **ייטב לו בזה ובבא ויהיה לו כל**. לכן הוא הולך שם וחושב כך, וכל פעם יש לו נסיונות חדשים, ותמיד יש **חידושים נפלאים בדרכי המחשבה**. כל עוד האדם נמצא בעולם, מזדמנים לו בכל עת מצבים חדשים.

עבודה גדולה היא ורצון הקב"ה שנחיה כך, והילדים מרגישים זאת כי הם רואים את השמחה. הילדים רואים

נתנדב ע"י יידינו הר"ר יוחנן דרוק הי"ו

לזכות בנו הבה"ח חיים שלמה נ"ו

לרגל הכנסו לעול התורה והמצוות

יום שלישי פרשת ויצא - ה' כסלו תשפ"ב

איני דר אלא במקום תורה

הצדיק מזכיר מהי יהדות מושלמת

ונתעמק יותר: הנה הוד והדר פירושו שהדבר מושלם, והיינו שהוא נראה כפי שהוא צריך להיראות, בגדלו בגובהו וברחבו ובצבעיו וכו'. אם באחד מהדברים אינו כפי שהוא צריך להיות, חסר לו ביופיו. לאור זאת כתב רש"י כדי שהיהדות תהיה ביופיה ובהדרה היא זקוקה לצדיק שיוכלו להסתכל עליו בכל עת ולראות איך נראית יהדות אמיתית. כשיש רק ספר שכתוב בו איך צריך להתנהג כיהודי, חסר מיפיה של היהדות, כי קל מאוד לטעות, ולמשל בסוגיא דעיקר וטפל, הרי בתורה כתובים דברים הרבה שצריך להשקיע בהם, אך צריכים לצדיק חי בכדי שהיהדות תהיה מושלמת, כי רק על ידו יוכלו לדעת כמה תהיה היראת שמים וכמה תהיה ההתמדה והמידות, שהרי אומנות גדולה היא להביא את היהדות בצורתה המושלמת.

הנה כי כן, יכולים לראות את הצדיק איך שמצד אחד אינו מבזבז רגע אחד מזמנו, ומצד שני יש לו זמן להקשיב לכל יהודי, לדאוג לו ולרחם עליו. מצד אחד

הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. כתב רש"י: לא היה צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה, ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר, הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם, פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה.

כולם יודעים ומכירים דברי רש"י אלו, אך מוטל עלינו להבין איזה יסוד בעבודה הוא בא ללמדנו בזה. והנה בפירוש רבי אליהו מזרחי ז"ל ביאר זאת באופן פשוט ביותר, וזה לשונו: **שכל זמן שהצדיק בעיר כל העם מתביישין מפניו ומכבדין זה לזה ונמשכין אחר מעשיו הטובים ודיניו והוראותיו**, וזהו זיו העיר והודה והדרה, כמו שאמרו בגיטין פרק הניזקין (גיטין סא, א) על החכם הנמצא בעיר ומתנהגים על פיו - "וצדיק יסוד עולם", אבל כשפנה הצדיק משם, אז איש כל "הישר בעיניו יעשה" (שופטים יז, ו), "יִרְהֹבוּ הַנְּעַר בְּזָקֵן וְהַנְּקֵלָה בְּנִכְבֵּד" (ישעיה ג, ה) "וְתַעֲלוּלִים יִמְשְׁלוּ בָם" (ישעיה ג, ד) וזהו "פנה זיוה והודה והדרה".

טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף

ובברייתא **דאבות** (ו, ט) שנינו: אמר רבי יוסי בן קיסמא פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד ונתן לי שלום והחזרתי לו שלום. אמר לי: רבי! מאיזה מקום אתה? אמרתי לו: מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני. אמר לי: רבי! רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות. אמרתי לו: בני! אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה, לפי שבשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד, שנאמר (משלי ו, כב) בהתהלךך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך, בהתהלךך תנחה אותך בעולם הזה, בשכבך תשמור עליך בקבר, והקיצות היא תשיחך לעולם הבא, וכן כתוב בספר תהלים (קיס, עב) על ידי דוד מלך ישראל טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.

אין אדם מכניס עצמו למקום סכנה

הנה מדברי התנא הקדוש רבי יוסי בן קיסמא מבואר שאם אין האדם דר במקום תורה, חסר לו מהתורה ומעשים טובים שלו, ואין חסרון זה כדאי לו הגם שיתנו לו כל הכסף והזהב שבעולם. ובענין זה יש מאמר ארוך מהגה"צ רבי יחזקאל לוויןשטיין זצ"ל (אור יחזקאל ח"ה), והנה חלק מדבריו: הנה בוודאי לא היתה כוונת המבקש מרבי יוסי בן קיסמא

יש לו גבורה עצומה לכבוש את יצרו, ומצד שני הוא רך כקנה בדברו עם בני אדם. כל-כך הרבה גוונים מנוגדים מתחברים יחד ואלו יוצרים את היהדות המושלמת. ודבר זה מצריך יגיעה מרובה ואי אפשר לראות אותם בפסוקי התורה, כי בפסוקי התורה כל אחד כתוב במקומו, ולכן נוכל לראות אנשים שמשקיעים בדבר אחד ומזניחים במקום אחר, הוא מרגיל עצמו לקום בבוקר, אך לעת ערב הוא נעשה איש נרגז ונרגן מחוסר שינה. אנשים אלו משקיעים במה שהם רואים בתורה, אבל השלמות מהם והלאה. אכן כשיש צדיק בעיר, לומדים בני העיר ממנו איך לקיים את היהדות באופן של שלמות.

יסוד פשוט הוא שמופיע הרבה בדברי חז"ל, אך רש"י הביאו כאן כדי להודיע לנו שהדבר נצרך בכל עת. זהו חידושו של רש"י שאפילו אותם אנשים שחיו עם הצדיק וראו אותו, ברגע שהצדיק עזב את העיר, העיר מאבדת את יופיה. מה קרה? הלא הוא היה כאן עד אתמול! הנה כעין זה אמרו חז"ל במסכת בבא בתרא שכאשר אברהם אבינו נפטר מן העולם, נשתנה העולם. אך זה מובן שפיר, שהרי עם פטירתו מן העולם, נסתלק אורו. אבל כאן הרי יעקב לא נפטר מן העולם, אלא רק יצא מן העיר, וכי בשביל כך ישתנה זיו העיר?! אכן לדברי הרא"ם הדבר מובן, כי צריך שהצדיק יהיה בעיר בכל עת כדי שבני העיר יוכלו ללמוד ממנו איך לקיים את היהדות באופן של שלמות, וכשהוא יוצא, הודה והדרה של העיר מסתלקת.

עמם שאינם רוצים לדור אלא במקום תורה. ואע"פ שמצוה להרביץ תורה והרי כל מה שלומדים הוא ללמוד וללמד ולשמור לעשות, מבאר כאן במשנה, שזה בתנאי שהוא דר בעיר שאינה מלאה חכמים וסופרים, כי אז טוב לו שיעבור למקום שנקרא אליו ויהפוך אותו למקום תורה, אבל אם הוא דר בעיר מלאה חכמים וסופרים, אין כדאי לו לקחת את הסיכון ולעבור למקום שאינו כזה. אמנם יתכן שכשהדבר נוגע למעשה צריך שיהיה לו לאדם השיקול הדעת הנכון, ואם יש לו רב, עליו לשאול את רבו. אבל עכ"פ לימוד גדול יש כאן, לימוד שנוגע עד מאוד כפי שיבואר.

סיבת הידרדרותו של לוט

הנה הגר"י לוינשטיין מביא שם בדבריו כמה וכמה דוגמאות מאנשים שנפלו מחמת כן ממדרגתם. הראשון הוא לוט. וזה לשונו: הנה לוט היה בן אחיו של אברהם אבינו וסמוך שנים רבות על שולחנו ובודאי שהיה אדם גדול, וכדחזינן מסירות נפשו עבור קיום מצות הכנסת אורחים, וכל זה למד מביתו של אברהם אבינו, ומכל מקום מגלה לנו התורה בעת שראה לוט את ככר הירדן והיא כולה משקה, עזב את ביתו של אברהם, ואף שלוט סבר שבגלל המריבה שהיתה בין רועי אברהם לרועי לוט חייב להפרד מאברהם, מכל מקום התורה מעידה שסיבת הפירוד היתה ראיית ככר הירדן שכולה ספוגה בהנאות העוה"ז, ומכיון **שעזב את בית אברהם ונצמד לאנשי סדום, ירד ממדריגתו ומגדולתו והגיע**

שעבור הממון הרב שיתן לו יעזוב את התורה, אלא כוונתו היתה שיבוא התנא להרביץ תורה במקומו שאין בה חכמים וסופרים, ולכאורה הרי על-ידי האבנים טובות ומרגליות שיתן לו, יוכל רבי יוסי בן קסמא להקים מקום תורה חדש ולהביא לשם בני תורה ואברכים כדי שיוכלו ללמוד בשלוה מתוך אי דאגה לבעיות קיום ופרנסה. ומכל מקום היתה תשובת התנא רבי יוסי בן קסמא שבשום פנים ואופן ואף אם יתן לו כל ממון שבעולם לא יעזוב את עירו המלאה חכמים וסופרים, **כי הירא האמיתי אינו בוטח בעצמו ואינו מאמין לעצמו ומשום כך חושש שבעזיבת מקום התורה יתכן שירד ממדריגתו וממעלתו** (מה גם שבמקומו החדש יוכל להיכשל במחשבות של גאווה, ועבירה גוררת עבירה, ובסוף ירגיש שהוא מנהל את כל העיר וכל המוסדות בעיר הם בנשיאותו, ולך תדע לאן יתדרדר ח"ו), **ועל אף שיתכן ויוכל להרביץ תורה במקום אחר, מכל מקום לעולם אין רוצה להפרד מהישיבה וממקומות התורה, כי הסכנה הנמצאת בעזיבת מקום תורה רבה היא.** עכ"ל.

אכן מהצדיקים מקובל טעם הדבר שתמיד יש לחשוש שמא אין המקום מוכן להיות מקום תורה, אך גם מצד חכמת חיים, הלא אין הדבר מוכרח שהתוכנית תצליח. לעבור ממקום תורה למקום שיש לקוות שייבנה ויהפוך למקום תורה זה סיכון גדול מדי, ואם כן, חייך קודמין. הנה יש כמה גדולי עולם בדורנו תושבי ארץ ישראל שנקראו להרביץ תורה בחו"ל ולא הסכימו בשום אופן, ונימוקם

נמצא בין יהודים יראי שמים, אתה רואה יהודים שמקיימים את התורה ביופיה והדרה. אין המדובר באנשים שמרבים בסיומי מסכתות, אלא מדובר בזיוה הודה והדרה, בתפארת היהדות. בפי חז"ל הוא נקרא צדיק. וכפי שהרא"ם מסביר, הפשטות היא שאין מדובר בעניינים הגבוהים של הצדיק, אם כי בוודאי יש גם פירוש כזה, ובוודאי נמצא **בספרים** שמדובר בצדיק שיש לו נשמה כוללת, וכשהוא נמצא באיזה מקום, יש שם קדושה שא"א לראותה או למששה, וכשהוא מסתלק מן המקום, הקדושה מסתלקת. בוודאי יש גם פירוש כזה, אבל כעת אנו לומדים את הפשטות, והיא שמדובר בירא אלוקים אשר יכולים ללמוד ממנו ואנשים למדים ממנו על ידי שימוש תלמידי חכמים, וכפי שאמרו **חז"ל** גדול שימושה יותר מלימודה, כי **כאשר האדם משמש תלמידי חכמים הוא רואה את הדברים העדינים שלו, את הקרבת האלוקים שלו,** הוא רואה מה התורה עושה מן האדם, היא עושה אותו בעל מידות, היא עושה אותו עניו. דבר זה מוכרחים לראות, אם לא תראה אותו, תלמד תורה ותיעשה מזה בעל גאווה.

שיהא שם שמים מתאהב על ירך

זוהי הדרה של יהדות וזהו ואהבת את ה' אלוקיך שיהא שם שמים מתאהב על ירך. אם לא יראה האדם יהודים כאלה, ילמד תורה וייהפך ל'מוצלח'. הוא יאגור הרבה ידיעות, הוא יקבל משרה בכירה, הוא יתמנה לדיין. הללו יכולים להגיע ביחד עם להיות יהודי ירא ושלם, אבל

עד לדיוטא התחתונה ממש, וסופו ואחריתו היה רע ומר עד שנאמר לא תדרוש שלומם וטובתם כל ימיך לעולם. ראו והתבוננו כמה סכנה נמצאת בעזיבת מקום תורה שלא הועילה לו כל גדלותו וחינוכו שקיבל במשך שנים רבות, ובודאי שאף לוט לא עלתה בדעתו שעזיבת מקומו של אברהם אבינו תביאנו עד לאחריתו הנוראה.

אמנם כן, לפי האמת קשה להבין הראיה מלוט, שהרי שם המדובר הוא במקום של רעים וחטאים, ואילו כאן מדובר בעיר שכל חסרונה אינו אלא שאינה של חכמים וסופרים. אכן באמת המפרשים תמהו מאין ידע רבי יוסי בן קיסמא שהלה מגיע ממקום שאינו מקום תורה, והסבירו שהתנא הרגיש שהלה מדבר מכסף, כמה משלמים לך שם? אני אשלם לך עשרת אלפים דולר! הוא שמע מסגנון דיבורו שהוא גס ומגושם ומוחו ולבו שקועים בכסף, והלא דבר זה נוגע עד מאוד. כמה פעמים יש שהאדם משמש כמגיד שיעור, ויום אחד באים אליו ואומרים לו: אמור נא! כמה משלמים לך שם? אני משלם לך כפול. רבי יוסי בן קיסמא אמר: לא תקנה אותי בכסף.

ואמנם אף אחד אינו חולק שיש חילוק בין אם המקום שהוא נקרא לשם הוא מקום שאנשיו רעים חטאים לה' מאוד או שהוא מקום שהוא רק ריק מחכמים וסופרים, וכן שיש חילוק בין אם המקום שהוא יוצא משם הוא מקום מלא חכמים וסופרים או לאו, הכל תלוי בגופו של ענין, אבל **דבר זה צריך לדעת, וזוהי הנקודה שנוגעת לכל יהודי. כשאתה**

חורבן שאין שום דבר שיכול להשלימו. לכן אמר רבי יוסי בן קיסמא: לא, בשום אופן איני מסכים לעזוב מקום כזה שיש בו יהודים כאלה.

שיבבי מידע ידעי

הנה בגמרא מסכת בבא בתרא יש נידון בענין עדים המעידים על פלוני שדר בבית שלוש שנים ויש לו חזקת ג' שנים, מה הם צריכים, האם צריכים להעיד שראוהו גם בלילה, ואמרו שם: שיבבי מידע ידעי. השכנים יודעים אם היה בלילה. סתם בני אדם יכולים לדעת רק אם היה שם ביום, אבל השכנים יכולים לדעת גם אם היה שם בלילה.

כשהאדם דר עם יהודים יראי שמים, הוא חי עם הידיעה בכל עת. והרי ידיעה זו איך נראה יהודי אמיתי היא ידיעה עדינה מאוד, כך שיתכן שיעבור יום או יומיים וישכח. לכן אמרו לנו חז"ל **שצריך לדור עם יהודים כאלה, כי רק כך יהיה לנו תזכורת בכל עת ונדע ללכת תמיד אחרי האמת** ולא אחרי השקר. חז"ל ידעו שאם ילך האדם לכמה ימים למקום שיש שם יהודים נפלאים אך אין שם צדיק כזה שעליו אנו מדברים, ישכח איך צריך יהודי להיראות, וכשישכח, יתחיל לעשות טעויות, ואז יתחיל לשאוב סיפוק מדברים שאינם נכונים ולהפוך זאת לשיטה.

דרך העולם ליישב הסתירה

יתירה מזו, הלא העולם הזה זועק היפך ידיעה זו, והדבר הקל ביותר לאדם שרואה סתירה בין העולם הזה והתורה, הוא ליישב את הסתירה על ידי פשרה. זה

אין זה מוכרח. **כדי שהתורה שהאדם לומד יביאוהו לידי ענוה ולא להיפך, הוא מוכרח לראות יהודים כאלה.** הדבר מוכרח, כי החילוק בין מי שהתורה מביאתו לידי גאווה לבין מי שהתורה מביאתו לידי ענוה, הוא כחילוק בין חושך לאור. כפשוטו ממש. זה יהדות וזה אינו יהדות. כך לימדונו חז"ל וכך לימדנו הבעש"ט הק'.

מי שנעשה ת"ח גדול אך הגאווה צמחה במקביל, באופן טבעי לא יתפעלו הרואים ממנו ולא יאמרו עליו "אשרי יולדתו". בדקו את זה ותראו שמי שאינו מגיע לביטול וענוה על ידי התורה, לא יתפעלו ממנו ולא יתעוררו לברך עליו ברוך שחלק מחכמתו ליראיו. אולי יתפעלו ממנו אנשים בעלי השקפה עקומה כמותו שמעריצים 'מצליחנות' ויוהרא. אבל **מי שיש לו קצת רגש ליהדות, לא יוכל להתפעל אלא ממי שהתורה מביאתו לידי ענוה, ובשביל זה צריך לראות אנשים חיים שהתייגעו והגיעו לאן שצריך להגיע, ולכן צריך האדם לדור במקום שיש בו יהודים כאלה.**

אם אין האדם דר במקום שיש בו יהודים כאלה, נולדים אצלו בעיות קשות, עד כדי כך תהינה בעיותיו קשות, עד שאפילו יעשה מזה שיטה. אה, אין צריך להיות כך, צריך להבין את הדור החדש. שומעים הרבה התבטאויות כאלה, והן היפך היהדות. רק מה? הם לא ראו יהודים כאלה ולא נתגדלו כך ואינם מבינים על מה מדברים. החורבן שנעשה כאשר אין חיים בסביבתם של יהודים כאלה הוא

אומרים לנו, הצדיק נמצא בעיר, יש לעיר יופי, וכיון שהוא יוצא מהעיר, ראה מה שקורה לאחר כמה שעות בלבד, אנשים מתחילים לתת לעצמם דרור. למה? כי הם נושמים שוב את העולם הזה. זה כבר לא היהדות המושלמת.

המלטה נא

והנה מה יעשה מי שרואה שאינו דר במקום תורה? כאן צריך ללכת לאט. ראשית כל צריך לדעת שיש בזה מדרגות רבות, יש שהמקום מגושם מאוד ויש שהמקום אינו מגושם כל-כך, ובכך אם האדם נמצא במקום שבאמת אין ראוי לדור שם, עליו להבין שכדאי לו לברוח משם כמה שיותר מהר, כי המקום מותר רושם עליו ועל בניו, והרי הוא רוצה לחנך את בניו בדרך התורה. אכן כך הוא הדבר, אין טוב לו לאדם לדור במקום שמשדר לו בכל עת שהקנאה והתאוה והכבוד הם העיקרים שבשבילם חיים בזה העולם.

עיקר הדבר תלוי בסביבת האדם

ועוד צריך לדעת שכאשר אומרים איני דר אלא במקום תורה, אין זה קשור בהכרח לעיר, אלא פעמים הרבה זה קשור לסביבה. יש ערים עם עשרות בתי כנסת ויש ערים עם מאות בתי כנסת. האדם עשה לעצמו קביעות להתפלל בבית כנסת פלוני. למה? כי הוא קרוב לביתו. במקרה הקהילה שם די טובה, במקרה אין מדברים שם באמצע התפילה. ובכך זה באמת לא נורא כל-כך, שהרי לכל הפחות אין מדברים שם באמצע התפילה. אבל למה אתה נשאר בסביבה

מה שהרבה בני אדם עושים. הם אומרים כך: העולם הזה זועק שהתאוה היא דבר טוב, וכן הכבוד, שהרי בשביל זה חיים, וכן המחלוקת.. ומאידך התורה זועקת להיפך, **התורה זועקת שהקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם.** ובכך מה עושים עם סתירה זו? התשובה היא שגם התורה מסכימה שלא נורא כל-כך לבקש מעט כבוד באופן כזה או באופן אחר. וכן למלאות קצת אחר התאוה, באופן המותר כמובן. אין זה מופרך. וכן קצת קנאה, קצת מחלוקת, קצת לשון הרע. מותר לחיות באופן זה, שהרי כולם עושים כך, ויש היתר שנקרא באפי תלתא וכו'. זהו היישוב הקל ביותר בשביל סתירה זו, למצוא איזה מהלך חיים שנותן הרגשה שהולכים על-פי תורה, ועוד זורקים כמה פרוטות לצדקה, וקובעים שיעור בלימוד, והסתירה מיושבת. וחיים עם זה, כי למה לא? הרי בכל ספר שתפתח תראה שנתינת צדקה היא הדבר הגדול ביותר ושבועל הבית שקובע עתים לתורה הוא אדם גדול. והחורבן נורא!

לכן אמרו חז"ל שאין שום עצה לדבר זה חוץ מאשר לראות בכל עת יהודים ראי שמים שאצלם הקנאה והתאוה והכבוד אינם תופסים מקום. אם האדם מוצא את עצמו ליד אנשים שכל מה שהם מחפשים הוא קנאה ותאוה וכבוד, עליו למצוא לחפש מהר מאוד שכנים אחרים. אין שום ברירה אחרת. איני דר אלא במקום תורה. למה? כי זה בוודאי ישפיע עלי, כי זה דבר שנושמים ומריחים אותו בכל מקום שהולכים. זה מה שחז"ל

אם אין לו לפניו, היעלה על הדעת שלא יעשה מאומה?! **לכל הפחות ילמד ספרי חסידות בעיון**, דייקא בעיון ולא לצאת ידי חובה בעלמא, שהרי בשביל זה נועדו ספרי החסידות, שיוכל האדם לינוק מהם את האמת ולא ללכת אחרי השקר.

וכן יכול כל איש, כל אחד על מקומו ועל דגלו, לקבל ממשפיעים וצדיקים שיכולים לשמוע את דברי תורתם אך גם לאחר זמן. האדם צריך להזכיר לעצמו את האמת בכל עת ביום ובלילה. הרי אנו רואים שבימינו, בעידן הטכנולוגיה, שני אחים או אב ובן הדרים בשתי קצות העולם יכולים להרגיש כאילו גרים זה ליד זה ממש. זו המציאות, פעם היו יכולים להמתין למכתב חודשים ארוכים, והיום - שבע פעמים ביום מדברים זה עם זה.

ומידה טובה מרובה **שאם רואה האדם שעליו לדור בעיר מלאה חכמים וסופרים, יכול הוא להשלים זאת** הגם שאינו דר בעיר כזו. הרי היום יש אפשרויות רבות כל-כך, אבל זה צריך להיות כאילו הוא דר עמו.

על האדם לקלוט בלבו את מה שרש"י אומר כאן בפרשה בשתי מילים: **היהדות שלך תהיה יפה רק אם תהיה בסביבת יהודים שיהדותם יפה, והיינו שהגיעו ביהדותם אל הנקודה, כי רק כך ייקלט אצלך מריחם, יותר ביטול, יותר הכנעה, יותר קבלת יסורים באהבה, וכל מה שהתורה נותנת לאדם.**

פושרת? הלא אתה אמור להשתייך לסביבה שמלאה יותר בחכמים וסופרים! היעלה על הדעת שאיני דר אלא במקום תורה הכוונה לשם העיר? וכי כל העיר נכנסת בחדא מחתא?! בדרך צחות, הלא בכל עיר בת ימינו יש עשרות ערים של פולין ורוסיה ורומניה והונגריה... אם כן אין אתה יכול להמשיך כך! אין אתה מבין איזה רושם זה עושה עליך! הלא אתה מדבר כבני אותה סביבה. עזוב אותה ולך לבית כנסת אחר. עשה זאת לאט ובחכמה, אבל תבין שאין זו תכלית.

רבי יוסי בן קיסמא דיבר כלפי אותנו אברך שעומד בפני החלטה כזו אם להמשיך להיות בסביבה זו או לעבור לסביבה אחרת, וכה אמר: דע לך שלאחר מאה ועשרים שנה רק התורה והמעשים טובים ילווך ולא שום דבר אחר. לכאורה זה פלא שהרי האדם כבר נמצא במקום של אנ"ש, אך עם כל זה בנוגע להתחבטות זו אם להישאר במקום שאין בו הוד והדר בנקודת היהדות, בנוגע לזה השאלה עדיין מנקרת - מה יהיה עם התורה והמעשים טובים? יהיו לך הרבה מצוות, אבל הנקודה לא יהיה לך!

יצירת סביבה של תורה

ועוד דבר שלישי: **בכל מקום שהאדם נמצא, יכול הוא למצוא אופנים ומצבים שיזכירוהו איך היהדות צריכה להיראות.** ולמשל, לקבוע לימוד בספרי חסידות. **בוודאי צריך דוגמא חיה, אבל**

מדור עיון תפלה

לזכות יחזקאל זאב מאיר בן מלכה צפורה
פטרון מדור עיון תפלה

יום רביעי פרשת תולדות - כ"ח מרחשון תשפ"ב

עבודת המתפלל להיכנס לעולם התפילה

הוי אומר: התפילה לא נועדה לשנות ח"ו את דעת העליון, אלא נועדה לשנות את האדם, וכשהאדם משתנה, הוא יכול לזכות לשפע חדש.

וכן נמצא יסוד זה בספר העיקרים שמביא לזה משל נאה, וזה לשונו (מאמר ד' פי"ח): **כשנגזר על האדם טוב מה הנה הוא נגזר עליו במדרגה ידועה מכשרון המעשה**, וזה כלל יעודי התורה, וכן **כשנגזר עליו רע מה הנה הוא נגזר בהיותו במדרגה ידועה מהרוע או בהכנה ידועה, וכשתשתנה המדרגה ההיא או ההכנה ההיא תשתנה הגזרה בהכרח לטוב או לרע**. וזה כמלך שגזר על כל הערלים שבמדינה פלונית שִׁיְהָרְגוּ או שִׁיִּנְתָן לְכָל אֶחָד מֵהֶם, ועמד אחד מהם ונימול, שתשתנה בלי ספק הגזרה

רוח נכון חדש בקרבי

בשיעורים האחרונים דיברנו בארוכה בענין העבודה הנצרכת להכנת התפילה כדי להיות במצב הנכון בעת התפילה. והנה בש"ך על התורה הביא יסוד גדול בתפילה אשר על ידו נוכל להבין את הענין מן נוסף. הנה בתחילת פרשה זו מסופר על יצחק ורבקה שהתפללו על ילדים ונענו, ונשאלת השאלה: איך יתכן שעל-ידי התפילה תשתנה הגזירה שנגזרה על האדם? כתב הש"ך עה"ת בזה הלשון: **סיבת העקרות אצל רבקה אמנו ע"ה כדי שיתפלל עליה יצחק ותתהפך לבריה אחרת**, לומר שאינה זאת בתתואל, כי אותה היתה עקרה, וזו ותהר רבקה, שכן איננה אותה רבקה אלא רבקה אחרת.

ג. להגה"ק רבי מרדכי הכהן ז"ל מגדולי עיה"ק צפת"ו ואחר כך בארם צובה. תלמיד הרב המוסמך (בסמיכת מהר"י בירב) רבי ישראל די קוריאל ז"ל חבר בית דינו של ה'בית יוסף' ז"ל.
ד. לרבינו יוסף אלבו ז"ל תלמיד רבי חסדאי קרשקש תלמיד הר"ן. שימש ברבנות בכמה קהילות בספרד, כתב ספרו לסדר עיקרי האמונה בתקופה הקשה של סוף יהדות ספרד.

נעשה הויה חדשה. קל לו לאדם לומר שהוא נעשה הויה חדשה, אבל במה זה מתבטא, מה משתנה אצלו בפנים שבגיננו יוכל לומר שבאמת נעשה הויה חדשה? הנה יש שאומרים על האדם: אני מכיר אותו מבחרותו, הוא נשתנה לגמרי, הוא נעשה בריה חדשה. בדרך כלל מתכוונים בזה למשהו מסוים, בעבר היה כועס ומאבד את עשתונותיו נוכח כל דבר שהיו אומרים לו, והיום - אי-אפשר להוציאו משלוותו. הא לך שכאשר אומרים הויה חדשה מתכוונים לדבר מוגדר, ואם כן גם כאן צריך למצוא את ההגדרה המדויקת, מה הופך את האדם להויה חדשה?

מערכת הכללים של העולם הזה

הנה חז"ל (אבות ג, ה) אמרו "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ" והיינו שלא יצטרך להתאמץ כל-כך בשביל השגת פרנסתו. עול דרך ארץ פירושו העול של דרכי הפעולה בעולם העשייה, כלומר בעולם יש מערכת של כללים שרק על ידיהם יוכל האדם להשיג את צרכיו, ולמשל אם האדם רוצה שתצמיח לו האדמה תבואה ופירות, הוא צריך לחרוש, לזרוע ולנטוע, ואם לא יעשה כן איך יהיה לו מה לאכול. אם יפעל על-פי מערכת הכללים של העולם, העולם יספק לו את צרכיו, ואם לאו - יגווע מרעב.

ההיא ותיבטל מעליו לרע או לטוב כפי ההכנה שנתחדשה באיש ההוא... ועל זה הדרך הוא מבואר שתועיל התפילה או כשרון המעשה אל שיוכן המתפלל לקבל שפע הטוב או לבטל ממנו הרע הנגזר עליו, להיותו משתנה ממדרגת הרוע שיהיה בה.

בריה חדשה

וכן הוא בספה"ק "בני יששכר" (מאמרי השבתות ח, ז): הנה חקרו הקדמונים" איך אפשר לומר שתהיה התפילה פועלת, נמצא שיש ח"ו שינוי רצון, כאשר קודם התפילה היה הרצון באופן כזה, ואח"כ על ידי התפילה נשתנה הרצון, והנה כתבו על זה תלמידי הבעש"ט¹ להיות על ידי התפילה נתדבק האדם במקום אחר יותר גבוה ונהפך לאיש אחר, והגם שנגזר גזירה על אותו האיש הנה בהתפלל האדם אל השם הוי"ה ב"ה המהווה כל הויות הנה נתדבק במקום יותר גבוה ונתהווה להויה אחרת ואין כאן שינוי רצון, כי על אותה ההויה שהוא כעת לא נגזרה הגזירה, עכ"ל"ק.

הנה חוץ ממה שהיסוד הוא יסוד כשלעצמו להבין איך התפילה גורמת לאדם לקבל השפע, הוא גם מוסיף הבנה לענין ההכנה אל התפילה שיוכן האדם מה נדרש ממנו כדי שתפילתו תצליח לפעול את פעולתה. נרחיב בעזהשי"ת להבין פשר הדבר שהאדם

ה. ספר העיקרים הנ"ל וכן רבו רבי חסדאי ז"ל בספרו 'אור ה' מאמר ג' חלק ב כלל א, הביאו משמו הרב 'הכתוב' (ר' יעקב נ' חביב ז"ל) בעין יעקב ברכות פ"ה.

ו. ראה 'כתונת פסים' פינחס בשם הבעש"ט הק' שאמר בשם מורו (אחיהו השילוני, כן מפרש הגה"ק מקאמרטא בלקט אמרי פנינים בקטע זה).

קשים מאוד, תצטרך להיצמד לכללים החדשים וייטב לך.

כל המקבל עליו עול תורה

ומעתה זהו הפירוש כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ, **כל הבוחר להיכנס לעולם אחר שבו יש מערכת כללים אחרת**, והיינו שהוא מבין שהוא רוצה לעזוב את מערכת הכללים הקודמת שנקראת עול דרך ארץ ולקבל על עצמו מעתה מערכת כללים חדשה. אומר לו הקב"ה: אדרבא! **כל זמן שהיית בעולם העשיה, צריך היית להיצמד למערכת הכללים של העולם העשיה, אבל עכשיו שאתה נכנס לעולם אחר ומקבל על עצמך ללכת לפי מערכת הכללים שלו**, דהיינו להתנהג אחרת מכפי שהתנהגת עד כה, ולדבר אחרת מכפי שדיברת עד כה, **לא תצטרך מעתה להיצמד למערכת הכללים של עולם העשיה**.

הקב"ה אומר: כלל זה **שהאדם מחויב להזייע** שעות רבות ביום **כדי להביא טרף לביתו** ואם לא יעשה את כל מיני ההשתדלויות - יגוע מרעב. **זה אמת כל עוד הוא רוצה להישאר בזה העולם**, שהרי העולם הזה הוא עולם שמעורב בו הרבה פסולת וצריך לעמול הרבה עד שמגיעים לאוכל, אבל **ברגע שהוא עובר לעולם אחר, אינו משועבד יותר למערכת הכללים של העולם הזה**.

בישיבה של מטה ובישיבה של מעלה

דרך אגב, כששומעים מבעלי קורסים שמייעצים לעשות כך ולעשות כך כדי

כך הוא ביחסי האדם עם אחרים, אין האדם יכול להתנהג כחיה רעה כלפי אחרים ולצפות שהללו יאהבוהו. למה? כי לעולם יש כללי התנהגות. אם תתנהג לפי הכללים, העולם ישמש אותך ותקבל את כל התועלויות שהעולם יכול להראות, ואם לאו - לא תוכל לקבל את התועלויות שבעולם. וכן הוא בכל מקום שהאדם נמצא, כגון בישיבה או בעסק, אם תבוא בזמן ותנצל את הזמן, תקבל את כל התועלויות שהמקום יכול ליתן לך, ואם לאו - תתאכזב.

כל זה נקרא עול דרך ארץ. אין זה שרוצים להעמיס עול על צוארי האדם, אלא מציאות היא לפי טבע הבריאה, שלכל מקום יש כללים, וכדי לקבל ממנו את התועלויות האפשריות, מוכרחים להיצמד לכללים.

מעבר מישיבה לישיבה

הנהגת תמיד יש לאדם הבחירה לעבור ממקום למקום, כגון מישיבה לישיבה, אך זאת בתנאי שיקבל עליו מערכת כללים חדשה כפי שנהוג באותה ישיבה, כי רק אז יוכל לקבל את התועלויות של הישיבה החדשה. ולמשל, אם בישיבה הקודמת היה סדר לימוד באשמורת הבוקר וראשי הישיבה היו מקפידים על זה יותר מכל, כולם היו צריכים לבוא לסדר לימוד זה, אך לו היה הדבר קשה מאוד והחליט מחמת כן לעבור לישיבה פלונית. אומרים לו: כרצונך, אתה יכול לעבור לישיבה פלונית, אך קח בחשבון ששם הגם שאין סדר לימוד באשמורת הבוקר, סגנון הלימוד שם יותר קשה והמבחנים אף הם

שהרי כולם דרים באותה עיר וכולם צריכים שמירה, ועם כל זה הת"ח פטור וכמו שפירש רש"י משום שהת"ח אינו צריך שמירה שהרי הוא שמור ועומד, והיינו משום שיש לו מערכת כללים אחרת, כי לכן אין שום פשט שיצטרך להשתתף בהוצאות השמירה.

על דעת כן אני עושה

נעבור לנדבך נוסף: הנה כשאחד עובר לישיבה אחרת מתוך ידיעה שמעתה לא יהיה משועבד יותר למערכת הכללים של הישיבה הקודמת, הוא מבין שיצטרך לקבל על עצמו מערכת כללים חדשה, הוא יודע מהי מערכת הכללים החדשה ומבין שלא יהיה לו קל לעמוד בהם, אך הוא אומר: אף על פי כן! על דעת זה אני נכנס לישיבה החדשה.

והאמת שכך הוא דרכו של בר דעת, **שכל פעם שהוא מקבל החלטה לאמץ איזה מהלך חדש, הוא לוקח בחשבון את המחיר שיצטרך לשלם.** ואם למשל הוא מקבל החלטה לקום כל יום באשמורת הבוקר, יקח בחשבון שלפעמים יישן רק כמה שעות בודדות בלילה, כגון כשיהיה לו חתונה בערב ויעלה על יצועו בשעה מאוחרת, והוא אומר: **על דעת כן אני מקבל על עצמי.** כעין זה כשהוא נכנס לעבודה חדשה, אע"פ שהוא יודע שהוא הולך לקבל משכורת נאה, אם בר דעת הוא, הרי הוא יודע מה הוא יצטרך ליתן מצדו, והוא שוקל זה מול זה, את זה אני נותן ואת זה אני מקבל ועל דעת כן אני עושה.

להצליח להגדיל את הפרנסה, צריך לזכור שהגם שלפעמים דבריהם נכונים וישרים, מכל מקום הם הכללים של מי שלא קיבל על עצמו עול תורה, **כי מי שקיבל על עצמו עול תורה, אינו משועבד לכללים. מי שמפיל את עצמו אל ים התורה, אינו נצרך לכל אלה.** ואף אם בני אדם מוכיחים אותו: האדם מחויב לעשות השתדלות, אל תהיה אויבער חכם! אינו צריך להיבהל, כי מדובר בשני מיני אנשים, אתה אמנם מחויב לעשות השתדלות, אני איני מחויב כי אני נמצא בעולם אחר שיש בו מערכת כללים אחרת.

כבר סיפרנו המעשה עם מרן ה'חזון איש' זצ"ל שתלמיד חכם אחד בא לשאול אותו אם לעשות ניתוח לאשתו באשר הרופאים אומרים שמוכרחים לעשותו בשביל הצלתה. בתחילה השיב לו ה'חזון איש' שצריך לעשות את הניתוח כדברי הרופאים, אך לאחר מכן כשהתחיל לדבר עמו בלימוד וראה שהוא בן תורה אמיתי, אמר לו: אין צריך לנתח. שאל מה'חזון איש': מעיקרא מאי קסבר והשתא מאי קסבר? השיב לו ה'חזון איש' כיסוד הנ"ל: בשבילך אין צריך. בתחילה לא הכרתיך וחשבתי שאתה רוצה לדעת איך הכללים פועלים, לכן השבתי בחיוב, אבל עכשיו אני רואה שאינך בישיבה זו אלא בישיבה אחרת, ובישיבה האחרת יש כללים אחרים.

מסיבה זו אמרו **חז"ל** (ב"מ ת, א) שהתלמיד חכם פטור מלשלם שכר שמירת העיר, והרי תשלום שכר השמירה הוא חיוב ואין אדם רשאי להשתמט ממנו,

לישון בזמן ושלא לעסוק במילי דעלמא קודם התפילה ואף לא לדבר אז שום שיחת חולין, וכן להיזהר שיהיה הגוף נקי ולשם כך לא יאכל ביום הקודם מאכלים שאינם טובים לעיכול, וכן ללמוד ולחזור בתשובה קודם התפילה.

דבר זה נקרא קבלת עול, ורק על ידי כן התפילה פועלת, כי כך האדם נכנס לעולם חדש. כשהאדם נכנס לעולם זה הוא יודע שהוא הולך להרגיש בחוש שמי שזן ומפרנס הוא רק הקב"ה וכל ההשתדלויות שבעולם בטלות ומבוטלות כעפרא דארעא. הקב"ה הוא זה שמשקה את כל הזרעים ואת כל החיה והבהמה, הוא זה שמסלק את כל הקליפות הבאות לעולם כל יום. ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים. יהודי אנכי ויש מצרים וקליפות הנדבקות ללבי והקב"ה מסלקם ומנקה את לבי.

כדי להיכנס לעולם זה, צריך האדם להרגיש באופן יותר חושי את מציאות ה' בעולם, ובשביל זה צריך האדם להתפשט מכל עניני העולם, כל אחד לפי מדרגתו. עליו לכבות את כל המכשירים המקשרים אותו עם העולם הגשמי ולומר: עכשיו אני נמצא עם הקב"ה בלבד ושוכח מכל מה שמסביב. זהו יסוד התפילה, וזהו הסיפור של שתי הישיבות. ישיבת העולם הזה יש לה מערכת כללים משלה ולפי מערכת זו, האדם צריך לעמוד ולהתייגע על כל דבר, אך מי שמקבל על עצמו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ, כי אדם זה הבין שאם לא ייכנס לעולם התפילה אלא יפול אל התפילה מן השוק וימלמל את

זהו כוחו של קנין על-פי תורה. ולכן אין הקטן יכול לעשות קנין כי אין לו דעת ואינו קולט במוחו איזה מחיר יצטרך לשלם. יכולים לראות ילד בת"ת מחליף איזה חפץ או ממתק עם חברו, ולאחר חצי שעה הוא בא לבכות שהוא רוצה אותו חזרה. מאין זה נובע? ממה שלא הבין שעליו לוותר משלו כדי לקבל את מה שלבו חפץ ושאין דרך חזרה. אי-אפשר להישאר גם עם זה וגם עם זה. הוא בוכה. אין לו דעת להבין – קשה לי, אני משלם מחיר, אבל לעומת זה קיבלתי דבר אחר, ואני בחרתי בו במקום דבר זה שהיה אצלי עד כה.

קבלת עול תורה נובע גם כן מהבנה זו, ולכן נכנס האדם לעול תורה ומצוות רק כשנעשה בן י"ג כי אז הוא נעשה בר דעת. **המקבל עליו עול תורה מבין שלא יהיה לו קל, אבל כנגד זה יקבל דברים נפלאים, ועל דעת כן הוא מקבל על עצמו. הוא כורת ברית עם הקב"ה.** הוא מקבל על עצמו שגם במצבים הקשים לא יסטה מדרך התורה.

קבלת עול התפילה

כעת נבוא אל התפילה. הנה בשיעורים הקודמים דיברנו בענין קביעות מקום לתפילה ובענין הצורך לאסוף את כל החושים בעת התפילה, כשהוא מתפלל הוא מתפלל, עכשיו אין מענין אותו מאומה, ואע"פ שתחלופנה לו מדי פעם מחשבות אחרות במוחו, שהרי בשר ודם הוא, מכל מקום הוא נמצא בעולם אחר. ודיברנו שבשביל שדבר זה יתקיים, צריך האדם לשלם מחיר, כגון ללכת

זה דורש עבודה רבה, אבל זה נקרא שהאדם מקבל את מערכת הכללים של עולם התפילה.

אכן היצר הרע מנהל מלחמה אדירה כנגד זה, שהרי הוא יודע שברגע שהאדם נכנס לעולם החדש, אין לו שליטה עליו, כי הנמצא בעולם התפילה זוכה לשמירה מיוחדת מן השמים. דומה הדבר לשתי ישיבות שרוצים בתלמיד אחד, ישיבה זו חושקת בו וישיבה זו חושקת בו. וכבר אמרו **חז"ל** (ברכות ו, ב) מאי פָּרַם זְלוּת לבני אדם? אלו דברים העומדים ברומו של עולם (תפילה) ובני אדם מזלזלים בהם. זלזול נורא יש בזה. הנה הרבה אנו עוסקים תמיד בגנות המדברים באמצע התפילה, אך עלינו לדעת **שהדיבור באמצע התפילה הוא רק סימן**, הוא **סימן לכך שהאדם אינו מבין מה זו תפילה**, אבל עדיין אין זה אומר שמי שאינו מדבר באמצע התפילה כבר הוא נכנס לעולם התפילה. אנשים מתלוננים שהתפללו ולא נענו, הם פשוט לא נכנסו מעודם לעולם התפילה. **צריך להיכנס אל עולם התפילה, והרי מדובר בעולם מלא אורה.**

החזו"א - התייגע בתפילה כמו הסוגיות הקשות שבתורה

הלא התועליות של התפילה הן לבלי לשער. ידוע ומפורסם שה'חזון איש' אמר **שהתייגע בתפילה כמו שהתייגע בסוגיות הקשות שבתורה**. אצל כל הצדיקים היה כך, אלא של'חזון איש' היה לשון מיוחד שהיה יכול להגדיר את הדברים כצורתם. הלא כח יגיעתו של

המילים כמי שנותן מס שפתיים, לא יעבירו ממנו עול דרך ארץ, שהרי לא נכנס לישיבה חדשה, ואם כן בוודאי יצטרך לעבוד קשה כדי להרוויח כמה דולרים, שהרי כך זה הולך בעולם של דרך ארץ.

כשהקב"ה נתן את מצות התפילה לאדם, אמר לו: **יידרש ממך לקבל את התקנון של הישיבה החדשה**. תצטרך לחתום עליו אחרי שתעבור על כל הסעיפים ותראה מה התקנות בישיבה. ואמנם אם תקבל על עצמך, תוכל לקבל את כל התועליות של התפילה ולא תצטרך לכל מערכת הכללים של עולם הדרך ארץ.

ובכן אם האדם רק אמר את תיבות התפילה, הרי מעולם לא קיבל על עצמו עול תפילה, אבל **אם קיבל על עצמו עול תפילה, אזי הוא מקבל את כל התועליות של התפילה**, וכל שאר הדברים שמקורם בעול דרך ארץ ניטלים ממנו.

הכנה לתפילה מעכבת

זה נותן לנו להבין את **נחיצות ההכנה לתפילה**, כי **רק כך יוכל האדם להיכנס לעולם התפילה**, לעבור ממערכת הכללים של העולם הזה למערכת הכללים של עולם התפילה. וזה **כולל גם הצורך להתרגל מה לחשוב קודם התפילה ובשעת התפילה**, וכמו שדיברנו **שהתפילה ניתנה לחזק את הכרת האדם באמונה ובטחון**, וכדי להיכנס לעולם זה, צריך להתרגל מה לחשוב ואיך להרגיש.

להתפלל על צרתו, הרי לא יועיל לו. כמו שהבאנו בתחילת דברינו מהקדמונים, שתכלית התפילה להפוך את האדם להויה חדשה, ורק אז ישתנה מצבו.

ולפי האמור הבנת הדבר היא כזו: עד כה הוא היה שרוי בעולם העשיה תחת השפעת מערכת הכללים שלו, ועל ידי התפילה הוא נכנס לעולם אחר עם מערכת כללים חדשה. משול הדבר למי שהשתייך לקהילה במקום נידח אשר כל מי שחובש כיפה על ראשו כבר היה נקרא רשכבה"ג, ועכשיו הוא הגיע למקום קיבוץ של יהודים ונהפך לאיש אחר, מעתה הוא מבין שכדי להיות יהודי מן המניין, עליו לשנות את סגנונו ואת דרכי הנהגתו.

כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני

התפילה משנה את תפיסתו של האדם. זהו כח התפילה. **היא מביאה את האדם להכיר בהכרה בהירה עד כמה הוא תלוי בהקב"ה,** עד כמה הוא עצמו אינו יכול להשיג כלום בעשר אצבעותיו, ולעומת כן **הקב"ה יכול לתת לו כל צרכיו, עד כמה הוא נמצא תחת כנפיו של הקב"ה.** כשהאדם נמצא בעולם של דרך ארץ, הוא מרגיש אבוד. אבי ואמי עזבוני. איבדתי את עבודתי, איבדתי את חבריי, והרופאים מפחידים אותי, והמצב עם חינוך הילדים אינו בכי טוב. זהו כשהאדם נמצא בעולם של דרך ארץ. אבל אם הרגיל את עצמו לחשוב בעת התפילה עד שהמשך הפסוק "וה' יאספני"

ה'חזון איש' לא היה ניתן להשגה. הנה באחת מהתשובות כותב ה'חזון איש' שזכור לו שהרשב"א עוסק בנידון השאלה, אלא שאין הרשב"א כעת תחת ידו, ולמעשה הרשב"א מונח היה בארון הספרים, אלא שמרוב יגיעתו בתורה, נחלש עד שלא היה יכול לגשת אל הארון. כזו היתה יגיעתו בתורה, והעיד על עצמו שהתייגע בתפילה כמו שהתייגע בסוגיות הקשות שבתורה.

ולכאורה ייפלא מה היה צריך איש קדוש כזה שאין לו בעולמו אלא את ה' ואת תורתו להתייגע כל-כך בתפילה אך הפירוש הוא כנ"ל שיש עולם של תפילה ועל כל אחד לפי מדרגתו להתייגע כדי להיכנס אליו. זה נקרא עול תפילה. ומי שאינו מקבל על עצמו את עול התפילה, אינו יכול לבוא בטענות מדוע אינו מקבל את התועלויות כי מעולם לא נכנס לאותה ישיבה.

הקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים

והנה מאחר שהקב"ה רוצה להגביה את הצדיקים ולהעלותם תמיד למדרגה יותר גבוהה, לכן הוא מביא אותם למצב קשה כדי שיצטרכו להתפלל אליו, וכמו שאמרו חז"ל¹ שמפני כך היו האמהות עקרות משום שהקב"ה מתאוה לתפילתם של צדיקים, וכיון שיתפללו ייכנסו לעולם התפילה ויתעלו למדרגות גבוהות.

ונמצאנו אומרים שאם המתפלל עומד על עומדו ואינו מבקש להתעלות אלא

ז. מדרש לקח טוב לך לך טז ד. כע"ז ביבמות סד, א.

את הגזירה שגזר עליו, אלא רצונו שיעזוב את העולם על כל הטרדות שלו ויכנס לעולם אחר. זה באמת קשה, אך זה נקרא קבלת עול. ילמד משהו וינסה להסיח את דעתו, ויטבול במקוה, ויאמר תהלים, שהרי לאמירת תהלים יש כח גדול להכניס את האדם לעולם האמונה והבטחון. זוהי קבלת עול התפילה, להשתדל לראות את עצמו במציאות חדשה.

ועם הזמן הדבר בוודאי ייעשה לו קל יותר, כי מי שמרגיל את עצמו בכך כבר יודע איזה מחשבות יועילו לו לזכור שהקב"ה מנהל את העולם גם כשהמצב קשה ביותר, וגם כשאנשים רודפים אותו או מבזים אותו. המטרה היא שהאדם יגיע לדרגה שיוכל במחשבתו ובלבו לצאת מן המצב ולזכור את כח הטבתו של הקב"ה ושהוא נמצא בזרועותיו. בכל תפילה האדם משליך את עצמו אל זרועותיו וזה נותן לו שלוה גדולה. זהו כח התפילה אך רק למי שהוא בר דעת, והיינו שיודע שהוא צריך לשלם על זה מחיר, הכולל יגיעת הנפש ויגיעת הזמן, ואז הוא מקבל את כל התועלויות של התפילה.

יגיעת ומצאת תאמין

ובזה יש לזכור שמעבר ליגיעה הפשוטה שהיא בקום ועשה ושב ואל תעשה, יש עוד יגיעה הדרושה לתפילה, והיא להכניס את הנפש אל תוך המצב. והאמת שהוא דבר שהאדם זקוק לו בכל מצב, והיינו שיבין שבשביל מילוי תפקידו הוא נצרך לכח שיוכל

עשה רושם בלבו, הרי הוא מרגיש מוטל בין זרועותיו של הקב"ה ושום דבר אינו מבהיל אותו.

נדבר בשפה שלנו: האדם סבל מפחדים ולחצים, מה עשה? הלך למטפל ואחרי יגיעה מרובה באופן הנכון, הצליח להשתחרר לגמרי. איך הוא נראה עכשיו? הוא נראה עכשיו אדם חדש. זהו הרעיון לפי ערך כשמדברים בענין התפילה. בתחילה היה האדם לחוץ ומפוחד מאוד, אבל כיון שאמר ברכת השחר וראה כמה הקב"ה אוהב אותו ונותן לו את כל צרכו, ואח"כ התפלל את כל התפילה כסדרה, כשהוא מסיים, הוא מוצא את עצמו כאדם חדש. ובכן חוץ ממה שהוא מרגיש הויה חדשה, עליו לדעת שמעתה תשתנה גם המציאות שלו, כי כל הגזירות נגזרו רק על ההויה הישנה, ועכשיו הוא כבר הויה חדשה.

רע מעללים

עכשיו תראו איזה מזיק הוא היצר הרע. הוא אומר לאדם: היום אתה פטור מן התפילה. הסתכל נא! אתה שרוי במצב קשה באמת ועמוס אתה בטרדות, אני אומר לך, אתה פטור מן התפילה. איזה שקר! בדיוק להיפך! דווקא מפני שהוא שרוי בטרדות, הדבר המועיל ביותר שיוכל לעשות לעצמו הוא להפוך להויה חדשה. הן בשביל זה הביאו הקב"ה למצב קשה זה, מפני שהוא מתאוה לתפילתו. אין הוא רוצה שישאר כפי שהוא ויצעק אליו שישנה בשבילו את המציאות, כי אם יעשה כן הרי לא נהפך להויה חדשה ואיך ירצה שישנה הקב"ה

ולמדוד את פעולותיו בכל עת. ובכן כדי שיוכל האדם להעמיד את מצב נפשו לאיזה דבר, הוא צריך להיות בבחינת שָׁם אורחותיו. **אם דבר זה יפריע לי לתפילתי, הלא איני יכול לשמוע אותו.**

כך אמר פעם יהודי עוסק בצרכי הציבור ועושה חסד, שיש לו קביעות עם חברותא כל יום בין עשר לשתיים עשרה בבוקר, ומאחר שהוא יודע בוודאות שאם ישמע לצרתו של מאן דהו קודם השעה עשר, יאבד את כל סדר הלימוד שלו, כי מחשבותיו יתרוצצו במוחו ללא הרף איך לעזור לו, לכן הוא שָׁם אורחותיו וקיבל על עצמו שאינו שומע מאומה קודם השעה עשר אע"פ שמדובר בדבר מצוה, כי כמו שהוא יודע שאסור לו להקשיב לצרותיהם בין עשר לשתיים עשרה מפני שהוא מחויב לשמור על קביעות העתים שלו, כך אסור לו לשמוע לצרותיהם קודם השעה עשר.

זהו הרעיון של העמדת הנפש לתפילה. אני יודע את האמת שאם אעשה כך וכך לפני התפילה, ופעמים רבות גם בלילה הקודם, זה יפריע לי לתפילה. **כל השם אורחותיו בעולם הזה זוכה ורואה בישועתו של הקב"ה משום שהוא מצליח להיכנס לאותו עולם. עבודה גדולה היא, אך כפי יגיעת האדם, הקב"ה מסייע לו.**

לשנות עכשיו את מצב הנפש שלו. ולדוגמה, **הורים שיש להם ילדים** בגילאים שונים ובמצב שונה, גדולים וקטנים, נשואים ושאינם נשואים, **זקוקים לכח מיוחד בשביל לקיים את תפקידם עם כל אחד ואחד מילדיהם.** וכן **המלמד, כשרואה שיש לו טרדות רבות, הוא צריך להתייגע כדי שיוכל להיות עם התלמידים וזה כולל להיות בשמחה ובמצב של משפיע.**

זוהי אחת מהיגיעות הנצרכות לתפילה, **להביא את המצב הנפשי הדרוש לתפילה,** ובכלל, דבר זה נחוץ בכל ענייני עבודת ה', כי הנה פעמים הרבה צריך האדם שנפשו תשתתף בצערו של חברו ופעמים הרבה הוא צריך שתתתף בשמחתו של חברו. לפעמים הוא צריך להיכנס למצב של יראה, לפעמים למצב של אהבה. **האדם צריך את הכח להעמיד את נפשו במצב הדרוש לכל עת.** ובשביל זה **צריך לסייעתא דשמיא,** אבל יחד עם כן **צריך לדעת מה שעלינו מוטל לעשות.**

לסיום: במסכת **מו"ק** (ה, א) שנינו: **וְשָׁם דַּרְךְ אַרְאֵנוּ בְּיַשְׁעַ אֱלוּקִים** (תהילים ג, כג), אמר רבי יהושע בן לוי: **כל השם אורחותיו, זוכה ורואה בישועתו של הקדוש ברוך הוא, שנאמר וְשָׁם דַּרְךְ, אל תקרי וְשָׁם אלא וְשָׁם דַּרְךְ - אראנו בישע אלוקים.** היינו **מי שמחזיק ראש לשום**

מדור שבת קודש

לע"נ ר' יעקב שמואל ב"ר אלתר אהרן ז"ל
נדבת משפחת פרייליך הי"ו
פטרונני מדור שבת קודש

סעודת השבת היא זמן של ימין מקרבת בלבדי

והוא מצר ודואג ואעפ"כ יש לו מאור פנים ואינו מתהלך עצב וחפוי ראש, כמו כן בענין כל מחשבה והתבוננות יש מושג של וגילו ברעדה, והיינו שהוא יודע שהמצב מרומם, וזה גורם לו להיות במצב של מנוחה ולא במצב של מתח.

בפרט כאשר רוצים להכניס קדושה בבית אשר סעודות השבת הן מהומנים הטובים ביותר לזה, שככל שהאדם מוסיף להתרצות עם בניו ובני ביתו, הוא מצליח יותר בתפקידו. אין דרך אחרת. זוהי הדרך היחידה, שביחד עם ידיעת כל הכוונות, הרוממות שלו באה מהולה עם שמחה.

קדושה אינה נקנית בכפייה

האווה"ח הק' (פרשת אמור) על מצות וקדשתו כתב: וקדשתו ולא אמר וקדשתם כסדר הנדבר עד עתה בלשון רבים, לדבריהם ז"ל (יבמות פח, ב) שאזהרה זו באה שאם כהן לא רצה לגרש אשה זונה וחללה וגו' שמלקין אותו ומיסרין

האדם מתרצה עם בניו ועם בני ביתו

איתא במדרש (ילקוט"ש תהלים תתפ"ח): ימים יצרו וְלוֹ אֶחָד בָּהֶם (תהלים קלט, טז) זה יום השבת, שנאמר (יתרו כ, ז) זכור את יום השבת לקדשו, כיצד? אדם עושה מלאכה כל ששה ונח בשביעי, מתרצה עם בניו ועם בני ביתו עכ"ל המדרש. נמצאנו למדים שקיום קדושת שבת אינו רק ההתקדשות והרוממות בינו לבין קונו והתבוננות, יש בזה חלק עיקרי נוסף, והוא להתרצות עם בניו ובני ביתו. צריך שיהיה קירבה ואהבה. זו צריכה להיות העבודה.

צהלתו בפניו

הרי יכולים לראות בקרב יראי ה' שהרוממות והרצינות משמש אצלו בד בבד עם הארת פנים לכל אדם, וכפי שהביא ה'חובת הלבבות' שהחסיד דאגתו בלבו וצהלתו בפניו, כפי שיש מושג כזה שהאדם יודע מחורבן הבית

מי שרוצה להחדיר קדושה אצל בניו ובני ביתו בסעודת השבת מוכרח להיות במצב של וגילו ברעדה ועוזו וחדוה במקומו. **המצב צריך להיות מרומם ושמח.**

משתעשעין עם התינוקות

ולהבין יותר נביא מדברי הגמרא במסכת נדרים (לו, א), שם מבואר בברייתא שאין ללמוד עם הילדים לימודים חדשים בשבת, כי אם לחזור עמהם על מה שלמדו במשך השבוע. ואמרו שם (עמוד ב) בטעם הדבר: "משום דיפנו אבהתהון דינוקי למצותא דשבתא". וביאר הר"ן: שאבות התינוקות פונין למצות שבת ומשתעשעין עם התינוקות, ואם יקראו התינוקות לכתחילה, יחושו לבטולם. פירוש: אם ילמדו לימודים חדשים בשבת, לא יהיו האבות פנויים להשתעשע עמהם, כי אדרבא, יחושו לביטול תורה. לכן תיקנו שלא ילמדו אלא את מה שלמדו כבר שהוא קל יותר, וממילא יהיו האבות פנויים להשתעשע עמהם.

הקושי בלימוד חדש גורם למתיחות

ננסה להיכנס להבנת הדבר. הנה כשאדם צריך ללמוד לימוד חדש, בדרך כלל מוחו עובד קשה, כי הוא טרוד לנסות להבין את היסודות החדשים, ורק לאחר שכבר הבין את עיקרי הדברים והוא צריך רק לחזור על הלימוד, אז הכל זורם בלי שום קושי. הנה כשמתחילים ללמוד את הגמרא ואין יודעים עדיין היכן להניח את הפסיקים ואיך לנקד. אין זה

אותו עד שיגרש, ולפי הטעם שנתן הכתוב כי את לחם אלוקיך הוא מקריב, תבוא הסברא לומר כי כל עוד שיש כהנים שלמים וכן רבים המספיקים להקריב אין חיוב לכופ, לזה אמר לשון יחיד שאפילו על אחד מהם יקפיד לעשות כמשפט הזה.

וממשיך בביאור המשך לשון הפסוק: קדוש יהיה לך, פירוש כדי שיהיה קדוש יהיה לך הכהן, פירוש הנה הוא שלך לכופו על הדבר. ואמרו כי קדוש, פירוש לצד שקדמה לנו הידיעה כי הקדושה היא בחינה הנקנית ברצון ובהשלמת החפץ והחשק בה ולא בכפייה, ואיך אומר הכתוב לכופו על הקדושה, לזה אמר כי קדוש, פירוש לא להמשיך לו הקדושה מחדש, שכבר הוא קדוש, אלא שלא לאבד קדושתו.

הנה מבואר מדברי האוה"ח הק' שכאשר רוצים לעשות מצב של קדושה, אי אפשר לעשותו על ידי כפייה. קדושה אינה דבר שפועלת באופן זה. היא פועלת רק באופן השני, כאשר האדם נמצא במצב מרומם ומכניס רוח כזה, אז הרוממות נדבקת בילדים.

יותר מזה דיבר הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א שכאשר האדם כועס על בניו וצועק עליהם: אמרתי לך לעמוד בקידוש, למה אתה יושב? אמרתי לך לאכול את כל הקערה! אם לא תשב כבן אדם, אעניש אותך! אל תריב עם אחיך וכו' מאחר שהוא כועס הטומאה שורה עליו וכשהוא מחנך את בניו מתוך כעסו, הוא מעביר את רוח הטומאה אליהם. פחד פחדים!

באמצע השבוע. הרי בנך לא שמע את השיעור שאתה שמעת, הוא אינו יודע מה קרה אתך. הרי ללמד דבר חדש הוא בכלל דבר קשה, איך צריך לשבת, איך צריך להקשיב לסיפור. מלמד בת"ת שרגיל בדבר כבר יודע. הוא יודע שאם ילמד סיפור ארוך, יהיה כמה ילדים שיתעסקו בדברים אחרים. הוא יודע איך להימנע מלהגיע למצב כזה. הוא יודע שצריך לחשוב על ילד פלוני ולהקפיד שהסיפור יהיה דרמטי, וכן שלא יהיה הסיפור ארוך מדי. המלמד אינו נבהל כאשר רואה שלאחר רבע שעה שהוא מספר את הסיפור באותו טון, פוקעת סבלנותם של הילדים. אבל לאב זה אין עדיין נסיון והוא מנסה: נו! עכשיו מספרים סיפור. **אתה מבקש ללמד אותו דברים חדשים. דברים חדשים אין מלמדים בשבת.**

לכל זמן ועת לכל חפץ

כלל הדברים הוא שיש עת לכל דבר, שהרי **חז"ל** (סנהדרין קו, ב) אמרו כלל **בחינוך** יצר תינוק ואשה **ימין מקרבת** **ושמאל דוחה**, וכתבו **המפרשים**^ט **שצריך** **שיהיה ימין מקרבת יותר משמאל דוחה**. והנה יש זמן שצריך להשתמש בימין מקרבת ויש זמן שצריך להשתמש בשמאל דוחה. ועל זה כתוב בילקוט שמעוני **ששבת הוא זמן שהאדם צריך להתרצות עם בניו ובני ביתו, כלומר, עכשיו אינו הזמן לשמאל דוחה, אלא לימין מקרבת**. וזהו גם מה שהר"ן מפרש

פשוט כלל. אבל לאחר שהאדם מתרגל, הוא הולך ונוסע בלי שום קושי. תחילת דבר קשה מאוד. כל ההתחלות קשות פירושו שהוא צריך ללמוד מציאות חדשה וקשה לו מאוד.

והנה הקושי מביא מתיחות (אנגעצויגנקייט - tension). ננסה לדמיין מציאות של משפחה גדולה אשר ההורים רוצים שבסעודה יתנהגו כולם כראוי לשבת קודש, שיישבו במקומם, יתנהגו בכבוד, אף אחד לא יריב ולא יחטוף ולא יתלונן שהשני לקח יותר ממנו וכן הלאה. או באופן פשוט יותר, האדם שמע שזמן עשיית הקידוש הוא מעמד גדול מאוד וצריך לחנך את הילדים שבמעמד זה מעידים על בריאת שמים וארץ ותחזוק האמונה בלבם, ועוד שמע שדבר גדול הוא שכל הילדים יעמדו ויסתכלו בתוך הסידור מילה במילה. ובכן, זה הולך בערך כך: אמרתי לך לעמוד כאן! ככה עומדים בקידוש? אמור לי! ככה עומדים בקידוש? אין לזה טעם! אתה יודע שהקב"ה נמצא כאן עכשיו וכל המלאכים מסתכלים עלינו. בוש לך!

הבה ונשאל: האב מלמד כאן את הבן לימוד חדש או לימוד ישן? אם הבן עדיין אינו רגיל בדבר, הרי זה לימוד חדש. אין לומדים לימוד חדש בשבת. בשבת העניינים צריכים לזרום. שואל האב: מתי אם כן אלמד אותו? ביום שלישי?! הרי בשבת עושים קידוש ובשבת אני צריך ללמוד! טענה נכונה היא, וצריך למצוא את המהלך הנכון, אולי תדבר אתו

הפלא ופלא! הגרש"ז עם מאור פניו ועם האהבה שגדשה את לבו, הבין שהלה אינו יכול לחנך את בניו. מה אתה עושה עכשיו? לא ככה עומדים! לא ככה יושבים! מה אתה מסתכל בצלחתו של פלוני? ככה תדבר כשאתה מספר מעשיות בליל רביעי, בשבת אל תדבר כך, זה חילול שבת! בשבת יש דברים אחרים שצריך לעשות, לשיר שירות ותשבחות, לדבר עם הילדים, לספר להם סיפורים. אבל מתי אומר להם? פעם אחרת, לא בשבת קודש.

גם ענוש לא טוב

עוד שמעתי מהרה"ח הנ"ל סיפור נפלא שהוא עצמו מעיד עליו, וכה הוא מספר: הורים באו וסיפרו לו בכאב עצום שבנם בן השתים עשרה התחיל לחלל שבת. התחיל לחקור אותם איך נראית אצלם סעודת השבת, ונודע לו שלאב יש מנהג שמחלק סוכריות למי ששר יפה בסעודת השבת, וילד זה לא אהב לשיר, וממילא לא קיבל סוכריות. כששאל את האב למה הוא נוהג כך, אמר שממע פעם שאין ראוי להעניש, אבל מותר ליתן למי שמגיע לו. שאל אותו כמה זמן הוא כבר נוהג כך, אמר לו חצי שנה, באיזה סעודה? בשתי הסעודות. נורא ואיום! הוא אינו מבין את הבעיה. איני מעניש, אני רק נותן לאחרים והוא אינו מקבל. הילד נפגע שוב ושוב, וכי פלא הוא שאינו אוהב את השבת?! (אנשים אינם שמים לב לדבר זה, והדבר גרוע פי כמה כשיש כבר ילדים

בדברי הגמרא בנדרים **שבת הוא זמן להשתעשע עם התינוקות**. מה הפירוש בזה? לא לפי הרמה שלך, אלא **לפי הרמה שלו**. אחרת אין זה שעשוע אלא התעללות.

הנה בימינו יש הרבה ויכוחים עד כמה צריך להשתמש בימין מקרבת, מה הדין כשהוא עושה עוולה? ומה הדין כשהוא עושה עוולה חמורה מאוד? יש לדון בכל זה, שהרי לפעמים יהיה האב כמסייע לדבר עבירה, וצריך לשאול את פי אדם גדול בכל מקרה לגופו. אך זה פשוט שהשבת הוא זמן לימין מקרבת. לא מפני שכך אמרו המחזנכים, אלא מפני שכך כתוב בגמרא ובמדרש שהשבת מיועדת בשביל זה.

האב שנפטר (נאסר) מן החינוך

שמעתי מהרה"ח **רבי אלעזר יונה זילבערמאן** שליט"א שפעם הגיע אחד להגרש"ז **אויערבאך** זצ"ל והתלונן על בנו שאינו נוהג כשורה, והגרש"ז הבין מתוך דבריו שהוא מעיר לו ללא הרף בחריפות, אמר לו: תנסה להסתכל עליו כאילו היה אורח, אילו היה אורח היית מעיר לו! אמר לו האב: מה נעשה שאני אביו ואני מחויב לחנכו? אמר לו הגאון: אני מוכן ליתן לך דף כתוב וחתום שאתה פטור מלחנך. הוא כתב לו את הפתק המיוחל. הלה נטלו והתחיל לצאת. מיד קראו הגרש"ז לשוב על עקבותיו, הוא לקח את הפתק מידו, מחק את מה שכתב פטור מלחנך וכתב במקום אסור לחנך.

היה לי חבר שהיה כעלה נידף והלך והתדרדר במדרון חלקלק המוביל שאולה. חלפו כמה שנים שלא ראיתו ולא שמעתי, והנה יום אחד אני פוגש אותו והנה הוא נראה כאברך חסידי מן המניין. מה קרה? שאלתי אותו. איך השתנית? פתח הלה וסיפר: שמע נא! בבחרותי הייתי שבור ורצוף כל-כך עד שבאחת מסעודות השבת בבית הורי החלטתי לקום באמצע ולצאת אל המרפסת לעשן סיגריה. לרגע אחד עלה הפחד בלבי שכאשר אחזור ריח העשן יינדף מפי והדבר ייוודע לאבי, אך בהיותי שבור כל-כך, אמרתי בלבי: לא איכפת לי! שיצקע עלי! אני מצפצף על כולם ועושה מה שאני רוצה. אומר ועושה, יצאתי אל המרפסת ועישנתי סיגריה. חזרתי והתיישבתי וחיכיתי לפיצוץ שיקרה. היה אז בעת חלוקת המרק. אבי הגיש לי קערה עם מרק מהביל ואמר לי: בוודאי אתה מיובש, אכול מהמרק וייטב לך. הוא לא התרגז ולא כעס, להיפך, הראה לי פנים מסבירות והרעיף עלי אהבה.

הפטיר האברך: התנהגותו של אבי אלי, היא זו ששינתה אותי מן הקצה אל הקצה, אם אבי יכול להתנהג אלי ככה, אינני יכול להמשיך לצערו.

הן ודאי שכל מקרה הוא לגופו, אך הכלל הוא כפי שלימדוני חז"ל. אמנם צריך לחנך את הילדים ולא ליתן להם ח"ו לעשות ככל העולה על רוחם, אבל האופן של שמאל דוחה שייך לימות החול. **בשבת, רק באופן של ימין מקרבת.**

נשואים ובני הזוג מסבים גם כן סביב השולחן, שאז זה הלבנת פנים ברבים). הוא הראה לאב שהוא גרם לו במו ידיו לחלל את השבת, כי במו ידיו השניא עליו את השבת שבוע אחר שבוע.

לאחרונה נתעוררתי מעוד מעשה כעין זה. המעשה היה עם ילד שלא רצה לעמוד בשעה שהאב מקדש על היין, אך האב הכריחו, כאן בבית עומדים בשעת הקידוש. כיון שראה הילד שהוא מוכרח לעמוד, החליט להשיב מלחמה שערה, ניגש אל החלון והסתכל החוצה במשך כל הקידוש, כאומר הקידוש אינו מעניין אותי. לאחר הקידוש החליט האב שעליו להמשיך לחנך את הילד, שלא יעלה חלילה בדעת הילד שהוא חזק ממנו. מה עשה? הודיע שמי שעמד יפה ליד השולחן מקבל לשתות מיין הקידוש, ומכלל הן אתה שומע לאו. האב עצמו סיפר לי שבנו נפגע כל-כך, הוא נכנס לחדר ויילל בבכי במשך כל הסעודה. בטוח היה שהבן הוא ילד בעייתי ושהוא זקוק לטיפול רגשי דחוף ביותר, ולמען האמת – הבעיה היתה אצל האב באשר לא הבין את עומק הפגיעה שפגע בבנו. בדיוק עכשיו כשכולם עומדים כשתילי זיתים סביב לשולחנו, ובתוכם גם הילדים הנשואים ובני זוגם, בדיוק עכשיו ככה לפגוע?! הוא לא היכה אותו חלילה, הוא רק לא נתן לו לשתות מן היין. אבל הפגיעה היתה פגיעה אנושה. צריך לזכור **סעודת השבת היא זמן של ימין מקרבת בלבד.**

כוחה של ימין מקרבת

אחד מיושבי השיעור סיפר: בבחרותי

לעמוד בטל, דבריהם מלאים חכמה ויראת שמים.

ובזה ראיתי להגה"צ רבי אביגדור מיללער זצ"ל שפירש לשון הפסוק שיחו בכל נפלאותיו על זה הדרך: לא רק כשיש לך איזה מעשה נפלא של השגחה פרטית, תעמוד ותספר אותו בשער בת רבים או תכתוב אותו בגליון שבועי כדי לפרסמו בכל תפוצות ישראל, אלא גם תשים לב לכל הדברים הקטנים שהשגחת ה' מתנוצץ בהם, ובכל שיחה שאתה שח עם חבריך תדבר עליהם בהתפעלות – אל תשאל מה היה אתי אתמול! הייתי צריך להגיע לאיזה מקום וראיתי שהאוטובוס אינו מגיע, התפללתי ומיד הגיע האוטובוס. לשיחה יש כח גדול, כי אז העובדות יוצאות מן המספר כמשיח לפי תומו וממילא נקל להן לחדור ללב השומען. טבעו של אדם כשרואה שחבירו בא לספר לו משהו, שהוא מכין עצמו לתהות על קנקנו, והוא נעשה כמסתפק אם להאמין או לא להאמין, לקבל או לא לקבל. מה שאין כן כשהאדם שומע מתוך שיחה עם חבירו תוך כדי שעברו מענין לענין ומבלי הכנה מוקדמת, שאז זה נכנס אליו מבלי משים, כי אין הוא עומד מוכן לדחותו.

הנה הרמב"ם (בפירוש אבות א, יז) חילק את הדיבור לכמה מדרגות, יש דיבור של מצוה, יש דיבור של עבירה, ויש דיבור שנקרא דיבור הנאהב, והיינו שהוא מביא את האדם לאהבת ה', כגון הדיבור

כשאחד מתחיל לחנך את בניו בשבת באופן של שמאל דוחה, צריך הוא לצעוק לעצמו: נו! שבת! אין זה הזמן לכך. אבל מה יהיה? זה הרי מוטל על אחריותי! לא, אין זה מוטל על אחריותך בשבת. כאילו כל מלאכתך עשויה, נאמר גם על זה במידה מסוימת. וכפי שהספרים"א כתבו שזה עולה על עבירות האדם, שלא יחשוב עליהן בשבת. אבל איך אוכל לגשת כך אל השבת, הרי אני יודע מי אני! אעפ"כ אתה מחויב להסיח דעתך מן העבירות שבידך כי זה לא עבודה השייכת לש"ק. מדוע אם כן אתה בהול מזה שאתה צריך לחנך? דע לך שבשבת קודש יש לך היתר להשתמש רק בימין מקרבת.

כוחו של פארברענגען

נעסוק בעוד פרט אחד השייך לענין זה: בשבת יש מושג שנקרא "פארברענגען" [שיחת מרעים]. והנה בלשון התורה יש כמה הגדרות, יש דיבור, יש אמירה, ויש שיחה. ומה היא ההגדרה של שיחה? הגדרה של שיחה היא כאשר שני אנשים שנפגשו יחד מדברים ביניהם דיבורים בעלמא על דא ועל הא כדי שלא לעמוד זה מול זה בטל, לעומת הדיבור שהגדרתו שאחד בא אל חבירו בכוונה תחילה לדבר עמו על נושא מסוים. ועל זה אמרו חז"ל (ע"ז יט, ב) שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה תלמוד, נתכוונו לומר שתלמידי חכמים אפילו מדברים שיחה בעלמא כדי שלא

המועיל ביותר. ושוב, אם ידבר דברי תורה נשגבים, הרי הפך את דיבורו לדיבור 'פורמלי', עכשיו צריכים לשבת דום כי הוא אומר תורה. אכן כן, יתכן שגם זה קיים, אבל לא זהו העיקר, **העיקר הוא החלק השני. עכשיו מתרצה הוא עם בניו ובני ביתו. עכשיו אין לומדים לימודים חדשים.**

כל ערום יעשה בדעת

בפרטי ההתנהגות למעשה יעשה כל אחד כהבנתו, אך **העיקר הוא הרעיון שבדבר, יש להימנע בהשכל ודעת מלהביא למצב המצריך חינוך, הרי אין עכשיו הזמן לזה, עכשיו האב מתרצה עם בניו ועם בני ביתו.** כך אומרים הראשונים, כך אומר המדרש, וכך מעידה המציאות.

העוסק בשבח הטוב ובגנות הרע. ובכן הרגשה זו שהילד יכול להרגיש מה נקרא בסדר ומה נקרא לא בסדר, מה מתאים לדבר ומה אינו מתאים, במידה מרובה סעודת השבת קובעת אותה. אם יתכן הדבר שבאמצע סעודת השבת ידברו על בני אדם וישימו אותם ללעג, הדבר נקבע בלבם שמותר לדבר על בני אדם, **כי בסעודת השבת קיימים כל התנאים לקליטת הלב,** המנוחה קיימת אז, מאכלי השבת, איגוד המשפחה וכו'.

ומידה טובה מרובה, שאם מדברים אז בשבח הטוב, בשבח המידות הטובות, בשבח הצדיקים, או שמדברים בענינים הפשוטים של אמונה אשר אף התינוקות מבינים אותם, כגון לא מצאתי את אבידתי, אמרתי אמר רבי בנימין ומצאתי. **כשמדברים בסגנון זה, הדברים חודרים לעצמות באופן**

מדור הילולא דצדיקיא

נלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

ערב שבת קודש פרשת תולדות - ד' כסלו תשפ"א

הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זיע"א ח' כסלו תרל"ב

מרוז'ין זיע"א באשר הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זיע"א, בנו של הרה"ק מרוז'ין, נשא את בתו. פעם ביקר הרה"ק את מחותנו בביתו, כשנפרדו, ליווה אותו הרה"ק מרוז'ין החוצה עד למקום מסוים, ומשם המשיך הרה"ק מטשערנאביל ללכת לבדו, ואילו הרה"ק מרוז'ין נשאר לעמוד על עמדו, רק שפתותיו נעות וקולו לא יישמע. פתאום קרא לסובביו: עת רצון היא, כל אחד יתפלל על מבוקשו. שאל אחד לדעת האם טעמו משום שהרה"ק מטשערנאביל היה כאן כעת. השיב לו: הן, זהו טעמי.

הרה"ק רבי ברוך ממעזיבוז זיע"א אמר עליו בשפה הרוסית: "גאלע טאטישקע", כלומר הוא בדיוק כמו אביו.

ויראו מגשת אליך

ידוע שהצדיקים לבית טשערנאביל סבלו הרבה ממלשינות ומאנשי הצנזורה שחשדו בהם שהם מחזיקים כתבים

עינים פקוחות

הצדיקים דיברו עליו בהערצה רבה. נכדו חתן בנו הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זיע"א אמר אצלו אין צריכים לאמונת צדיקים, כי נראה בחוש איך עיניו צופיות למרחוק ואיך הוא רואה על כל העומד לפניו את כל מה שהיה עמו מיום הוולדו ועד עתה. כך אמרו צדיקים שכאשר אביו המגיד הק' מטשערנאביל נסתלק והוריש לבניו את כוחותיו, הוריש לבנו זה את כח הראיה. נחשב היה בדורו דור דעה, בדורו היו הרבה צדיקים מפורסמים בעלי רוח הקודש. כך אנו רואים, למשל, את הגה"ק מצאנז זיע"א, שהיה בגליציה בעוד הוא נמצא ברוסיה, שמכנה אותו בתואר רשכבה"ג.

ואני תפילתי לך עת רצון

לפנינו מעשה נפלא בענין זה: הרה"ק מטשערנאביל היה מחותן עם הרה"ק

המדרש היתה מנורה יקרה בעלת ע"ב קנים תלויה על התקרה שהמגיד הק' זיע"א קיבל במתנה מאת תלמידיו הק' ביוזמת הרה"ק רבי אהרן הגדול, אמר הרה"ק מקארלין שלא יעיוזו לנגוע במנורת רבינו. באו ואמרו למגיד הק' ממעזריטש זיע"א ענה: אם רבי אהרן הגדול יכול לקבל שמירה על המנורה, שמירתו תחול על כל מי שיהיה בבית הכנסת, יתאספו כל אנשי העיר בבית המדרש ויניצלו. בתחילה ניסה הרה"ק מקארלין להתנער מן האחריות, אך למעשה כשהרוצחים התקרבו לבית הכנסת וכל בני הקהילה היו בפנים, פתח הרה"ק ואמר למה רגשו גויים ולאומים יהגו ריק, וכל הרוצחים נמלטו והתפזרו בבהלה.

בעלי העגלות חוזרים בתשובה

כל מי שהיה רואה את הצדיק, היה נופל עליו פחד גדול, ולפי עדויות גם כשהיו נכנסים אליו בעלי עגלה, תיכף לכניסתם היו מתמלאים הרהורי תשובה והיו נשארים אצלו זמן רב כשהם שוכחים לגמרי מהסוסים והעגלות הממתינים בחוץ. פעם היה בעל עגלה 'אויבער חכם' שהתגאה ואמר שהוא אינו ירא, וכך הוא נכנס אל הצדיק בקומה זקופה. אמר לו הצדיק בגערה: היכנע! אך בעל העגלה לא הבין. כך אמר לו הצדיק כמה פעמים: היכנע! והוא אינו מבין. רק כשחזר בעל העגלה לבית מלונו וביקש לנוח במיטתו, התחילו לצוץ בלבו הרהורי תשובה. הוא נזכר בכל העבירות שעשה ואץ רץ שוב אל

המעודדים מרידה במלכות. פעם נכנס שוטר אחד רשע אל הרה"ק ושאל: האתה הוא הצדיקו (הצדיק)? אמר לו: הן, אני הוא. חשב זאת הרשע הלז כהודאת בעל דין שהוא מורד במלכות והעמיד שני עדים על כך. אמר הרה"ק: פלא הוא בעיני, וכי צריך אני לשני עדים על כך?! הלא השמים והארץ מעידים שאני צדיקו!

על השולחן היו מונחים קוויטלאך, וכשהרשע הציץ וראה בהם שמות שונים, אמר כמנצח: הנה לנו הרשימות של המרגלים כנגד המלוכה. אמר לו הרה"ק: לא כן, אלא שמות הם של אנשים מישראל המבקשים שאתפלל עליהם. אסף אותם השוטר הרשע והניחם בתרמילו, ואז ראה סידור על השולחן אשר אף עליו רשומים שמות של אנשים. לקח גם אותו. כשהתחיל לצאת עם השלל, קרא הרה"ק: את הסידור לקח ממני?! במה אתפלל? מיד קם ממקומו, ניגש אליו והוציא ממנו את הסידור. באותו רגע נפל על השוטר פחד גדול והתחיל לצעוק בקול: הוציאוני מכאן, הוציאוני מכאן, ואמר: מעולם לא ראיתי איש מבהיל כמו אדם זה...

באחת המסירות שהיתה כנגדו, באו והודיעו לו שכדי לבטל את המסירה עליו לשלם סכום של חמשת אלפים רובל. אמר: אילו הייתי כמו זקני הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זיע"א (אבי אמו) לא הייתי ירא כלל. וסיפר שכאשר היה פוגרום במעזריטש יראו כולם והסתגרו בבתיהם. כמה אנשים הלכו לבית המדרש להטמין את ספרי התורה וכלי הקודש יקרי הערך שלא ישללו. והנה בבית

אבל אחיכם הגדול כך היה מברך. השיב לו הרה"ק מסקווירא: על אחי הגדול נאמר 'ידי משה כבדים' אשר התרגום פירש 'יקירין'. היו לו ידיים קדושות ויכול היה להאציל בהן ברכה. אבל איך אוכל להשתוות אליו.

כבן המתחטא אצל אביו

פעם הגיע אליו שליח בהול מאחת העיירות שמשתוללת שם מגפה קשה ובני העיירה זקוקים לישועה גדולה. היה אז שבת פרשת ראה. בליל שבת לאחר שבירך המוציא, אמר כך: משה רבינו אמר 'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה וגו' והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלוהיכם, אומר אני אל השי"ת: והקללה אם לא - אם לא תהיה קללה, אזי: תשמעו אל מצוות ה' אלוהיכם. והוסיף בדברו כלפי מעלה כבן המתחטא אצל אביו: אני הוצרכתי לפסוק לבני העיירה שיאכלו בשר בתשעת הימים כדי להבריא את גופם ושלא לצום בתשעה באב, הרי אי אפשר כך לקיים את התורה. ובכן, **מבטיחך אני, שאם תסיר את הקללה מעליהם, יישבו ויעסקו בתורה ויקיימו את מצוותיך כרבעי...**

באחת השנים בפורים אמר: פורים הוא כיום הכיפורים, ואם כן זמן תשובה הוא. רבוננו של עולם! **אם בני ישראל יהיו בריאים כרובים וחזקים כאריות, בוודאי ובוודאי יחזרו בתשובה,** וכפי שהיה במעמד הר סיני שכל החולים נתרפאו ולכן קיבלו את התורה. רפא את כל חולי עמך ישראל ויעבדוך כולם בלב שלם.

הצדיק לבקש ממנו דרך תשובה, וכשהצדיק נתן לו **דרך תשובה, שחכ לגמרי ממסחרו ונשאר אצלו למשך כמה שנים.**

וכל בניך לימודי ה'

סיפר נכדו הרה"ק רבי ברוך בן ציון מטשערנאביל - אומאן מה דבדידיה הוי עובדא: זקנו הרה"ק מטשערנאביל ערך פעם את שולחנו הטהור והוא שהיה אז תינוק, שכב בעריסתו במרחק מה מראש השולחן. לפתע התחיל לבכות כדרך התינוקות, קם זקנו מכסאו, והתחיל ללטפו ולהרגיע אותו מבכיו. כולם ראו כן תמהו: היתכן שבשביל דבר כזה יקום הצדיק מכסאו.

כשראה את התמיהה על פני החסידים, אמר: כתוב וכל בניך לימודי ה', הפירוש הוא כך: **כפי שהאדם נוהג עם בניו, כך הקב"ה לומד (כביכול) איך להתנהג עם בניו שלו. אם האדם נוהג עם בניו ברחמנות, אף הקב"ה נוהג כן עם בני ישראל.** ואכן מיני אז נהוג היה בקרב צאצאי טשערנאביל כל פעם ששמעו תינוק בוכה, לעצור את הכל ולילך להרגיעו.

עוד ידוע שהיה לצדיק זה כח גדול לברך את בני ישראל וברכותיו היו מתקיימות אחת לאחת. מסופר שלאחר הסתלקותו, הלך אחד מהחסידים אל אחיו הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זיע"א וביקש ממנו שיניח את ידיו עליו ויאציל עליו ברכה, אולם הרה"ק מסקווירא שלא היה רגיל בכך, סירב. אמר לו החסיד:

בשורה משמחת!

מוקדים להשיג הקונטרס 'הבינני'

אריצות הברית

4615 14th Ave	ביהמ"ד טאהש	בארא פארק
5309 13th Ave	כתר דזשודעיקא	
44 grove spring ct.	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
	ע"י המקוואות	מאנרא

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מוקה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

ארה"ק

	בית המדרש הגדול 'נדבורנא' קרית נדבורנא	בני ברק
	חנות 'מול איצקוביץ'	
	מקוה בית פנחס	
	רחוב בעל הנס רובע ז	אשדוד
ז	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז	
	בית המדרש בית דוד שאול	
	בית המדרש בית נפתלי	
	רחוב יהודה הנשיא רובע ז	
	בית מדרש בעלזא מרכזי	
	רחוב חטיבת הנגב רובע ג	
	בית המדרש 'בית אהרן'	ביתר עילית
	רחוב פחד יצחק 5	

אירופה

	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
--	-------------------	------------------